

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Ungdomars jakt efter religiös identitet
– En analys av Bibelsajten och Flashback utifrån ett sociokulturellt perspektiv

Joacim Alderblad och Anders Lind

Inriktning: LAU370

Handledare: Henrik Bogdan

Examinator: Bo Classon

Rapportnummer: VT-08 1130 03

Abstract

Examinationsnivå: C-kurs, 15 poäng

Titel: Ungdomars jakt efter religiös identitet – En analys av Bibelsajten och Flashback utifrån ett sociokulturellt perspektiv

Författare: Joacim Alderblad & Anders Lind

Termin och år: VT 2008

Institution: Institutionen för religionsvetenskap, teologi och klassiska språk

LAU370

Handledare: Henrik Bogdan

Rapportnummer: VT-08 1130 03

Nyckelord: Internet, skola, identitet, forum, sociokulturellt, livsåskådning, religionskunskap

Sammanfattning: Arbetet tar upp hur individen kan utnyttja Internet som verktyg då den söker efter sin religiösa identitet. Det var två Internetsajter vilka var intressanta för arbetet, Flashback och Bibelsajten. I jämförelsen mellan sajterna visade Flashback ha mer ytligt ifrågasatta diskussioner där svaren ofta låg utanför kärnan. Bibelsajten hade större kunskapsdjup med tydlig förankring i frågorna, vilket gav mer genomtänkta svar. Individen ges därmed mer tid till reflektion. Kontentan är att kunskapsinnehållet ofta styr vart individen vänder sig i sitt sökande.

Förord

Vi har i vårt examensarbete inom pedagogik med didaktisk inriktning valt att genomföra en studie med syftet att få insikt om ungdomars religiösa sökande efter en identitet med hjälp av Internet. För att komma närmare så har vi studerat det sociokulturella perspektivet.

Arbetet har varit jämt fördelat och vi har samarbetat med alla delarna. Därför har vi inte olika ansvarsområden, utan båda är lika ansvariga för hela arbetet.

Vi avslutade vårt examensarbete med en diskussion om hur vi som framtida lärare kan främja ungdomars sökande och eventuellt konstruera pedagogiska uppgifter som gynnar deras sökprocess.

Joacim Alderblad & Anders Lind

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	4
1 Inledning.....	6
2 Syfte, problemspecificering och metod/metodval.....	8
2.1 Syfte.....	8
2.2 Problemspecificering.....	8
2.3 Sekundär frågeställning.....	8
2.4 Teori.....	8
2.5 Metod.....	9
2.5.1 Kvalitativ och kvantitativ.....	9
2.5.2 Naturalistisk och deltagande observation.....	9
2.6 Tidigare forskning.....	10
2.7 Källkritik.....	11
2.8 Avgränsningar.....	12
3 Bakgrund.....	13
3.1 Internet.....	13
3.2 Webbcommunity.....	15
3.3 Individ, norm, lärande och skola.....	17
3.3.1 Lärandeprocessen.....	17
3.3.2 Samhällsnormen.....	18
3.3.3 Individens inskolning i samhället.....	19
3.3.4 Individens möte med andra – normer och värderingar.....	20
3.3.5 Skola, miljö och kommunikation.....	22
3.3.6 Lärande och språk.....	23
3.3.7 Individens introduktion i en grupp.....	24
3.3.8 Identitetssökande gruppen.....	25
4 Webbcommunity.....	27
4.1 Flashback.....	27
4.1.1 Bakgrund till sajten.....	27
4.1.2 Primärdata.....	29
4.2 Bibelsajten.....	31
4.2.1 Bakgrund till sajten.....	31
4.2.2 Primärdata.....	33
4.3 Religionens framväxt i skolan.....	34
4.3.1 Religion enligt styrdokumentet för grundskolan.....	34
4.3.2 Religion enligt styrdokumentet för gymnasiet.....	35
4.3.3 Rapport om religionens framgång i skolan.....	35
5 Slutdiskussion.....	36
5.1 Sociokulturellt perspektiv.....	36
5.1.1 Introduktion.....	36
5.1.2 Teori – Dialog, samspel och lärande.....	36
5.2 Social Identitet.....	37
5.2.1 Introduktion.....	37
5.2.2 Teori – Socialisation, identitet och kultur.....	38
5.3 Slutdiskussion.....	39
5.3.1 Slutdiskussion – Dialog, samspel och lärande.....	39
5.3.2 Slutdiskussion – Socialisation, identitet och kultur.....	41
5.3.3 Sammanfattande slutdiskussion.....	42

6 Didaktisk reflektion.....	43
7 Sammanfattning	44
8 Referenser.....	46
8.1 Referenslitteratur.....	46
8.2 SOU och andra utredningar.....	46
8.3 Styrdokument	46
8.4 Internet	47
8.5 Bilder.....	47

1 Inledning

Internet, the final frontier, /.../ to boldly go where no one has gone before¹

Internet ett medium som är jämförelsevis lätt att använda, är globalt och täcker bland mycket annat in även flertalet av de religioner, tros- och livsåskådningar som finns runt om i världen. Det inledande citatet är lite modifierat, men kan mycket väl passa in på hur en del människor kan tänkas uppfatta Internet. Som en vit fläck på kartan, där laglöshet och vilda western råder och allting är tillåtet². Trots den uppfattningen kan Internet även för den som är intresserad, erbjuda stora möjligheter att finna svar på de eventuella frågor man kan tänkas ha inom flera olika områden³. Om man inte nöjer sig med ett svar på sina frågor kan man även söka efter alternativ som ligger mer i linje med vad man själv har för preferenser. Internet är emellertid också en djungel där svårigheten ligger i att finna just det man söker snabbt och smidigt. Med lite tålamod kan dock allt förr eller senare hittas, då det finns mycket att tillgå på Internet.

I alla tider och även i dagens moderna samhälle finns det unga människor som söker svar på frågor som handlar om deras religiositet, plats på jorden eller andra för dem relevanta frågor. Många gånger kan man besvara dessa frågor på basis av egen livserfarenhet, kunskap förståelse och tro. I takt med att man växer upp formas också en livsåskådning i relation till den omvärld man befinner sig i. Den pluralistiska samhällsbild som vi idag lever i går hand i hand med det postmoderna samhället. Medias bild av samhället speglar människors vardag och påverkar hur vi fortsätter vårt sökande med deras villkor vilka tillhör den senmoderna samhällsbilden.

Idag har alltför unga tillgång till en dator i hemmet, vilket blivit en bidragande faktor till det ökande användandet av Internet. Därmed ökar också sannolikheten att ungdomar förr eller senare kommer i kontakt med olika webbcommunity, antingen via kompisar som tipsar om diverse olika forum och webbsidor eller via annonser på forum man redan är inne på. Allt detta kan slutligen bidra till att man finner likasinnade som har kunskap eller bidrar till att finna den typen av kunskap man letar efter.

Om vi vuxna använder Internet för att betala räkningar, skicka *e-post* och leta efter fakta, så innebär inte det per automatik att vi vet vad Internet innebär för ungdomarna. Ungdomar rör sig troligen oftare i områden på Internet där de möter andra unga, med vilka man diskuterar och utbyter erfarenheter. På det sättet är Internet ett individuellt medium där möjligheterna till användning varierar stort beroende på vilka intressen man har. Genom att man kanske experimenterar och utforskar sin identitet anonymt på Internet, finns det möjlighet till att delvis få svar på frågor som: Vilken sorts person är jag? Vilken typ av relationer vill jag ha? Vilken sorts liv vill jag leva?⁴

Det vi vill undersöka närmare är om ungdomar i sitt sökande efter en religiös identitet kan använda Internet som medel. Undersökningen utgår ifrån två sajter med kopplingar till hur människor kan utvecklas då de möts för att samspela om sina traditioner och erfarenheter på Internet. Tyngdpunkten är lagd på Flashback där man träffas och diskuterar olika argument som kan ge en fördjupning i vardagen. Bibelsajten är den andra sajten vi undersökt, den är mer fokuserad på att svara på frågor som en sökande individ är intresserad av.

Många av de religions- tros- och livsåskådningar som dyker upp vid sökning på Internet är helt inriktade på individen. Valmöjligheterna behöver dock inte innebära att man tillägnar sig

1 <http://www.startrek.com> (2008-05-20)

2 Larsson, *Virtuell religion* (2002), 11f

3 Larsson, *Virtuell religion* (2002), 50

4 Larsson, *Virtuell religion* (2002), 51

någon annan trosuppfattning än den man ursprungligen har. Enligt en undersökning som Nordicom utförde 2006 visar det sig att närmare 75 procent av ungdomar mellan 9-14 år hade tillgång till Internet och satt framför datorn minst en timme per dag⁵. Internet och dator har blivit en del av ungdomars fritid, men den ersätter dock inte möten i det verkliga livet utan skall ses som ett komplement till personliga sammanträffanden och telefonsamtal.

⁵ http://www.nordicom.gu.se/?portal=publ&main=info_publ2.php&ex=252 (2008-05-14)

2 Syfte, problemspecificering och metod/metodval

2.1 Syfte

Internet är ett virtuellt medium med vilket man kan erbjuda sökande information av olika grad. Vi har i vår uppsats valt att påvisa hur ungdomar kan använda Internet i sökande efter en religiös identitet.

2.2 Problemspecificering

Idag när alltfler unga har tillgång till Internet både hemma och i skolan kommer det förr eller senare att leda till att dessa ungdomar kommer i kontakt med olika typer av webbsajter och webbcommunity. Där kanske de ungdomar som känner sig vilsna eller rent allmänt är nyfikna kan finna likasinnade och få möjlighet att kanske vidareutveckla eller forma sin egen identitet.

2.3 Sekundär frågeställning

I skolans religionsundervisning ingår oftast bara de stora huvudreligionerna, kristendomen, judendomen, islam, buddismen och hinduismen. Tanken är att man även skall undervisa utanför de stora religionerna men på grund av tidsbrist hinns det oftast inte med⁶. Det kan bli utanförskap då man inte känner en tillhörighet. Internets födelse öppnade upp nya kanaler för att förmedla andra kunskapssyner och tillgången till andra perspektiv och livsåskådningar. Internet har möjligheten att ge individer en annan tillhörighet, vilket samhället inte alltid kan tillhandahålla, där individen kan hitta en samhörighet med en trygg självbild.⁷

I vår problemformulering har vi intresserat oss för hur samhällets ramar påverkar lärandeprocessen, där alla förväntas följa de uppsatta normerna⁸. Religionsundervisningen är en del i lärandeprocessen, där den västerländska kontexten genomsyrar den sociokulturella samhällssynen på kunskap. Individen förväntas följa en gruppdynamik innanför skolans ramar, där dess socialisationsprocess genomsyrar vardagen⁹. Kan man ur ett pedagogiskt perspektiv ta tillvara på ungdomars livsstilar i en undervisningssituation?

2.4 Teori

Vid valet av teori är det gruppssamspelet och språket den viktiga länken. I språket förmedlas kulturella mönster och historiska traditioner vilket en individ kan ta till sig och reflektera över. I mötet med andra är det sociokulturella perspektivet givet, då individen blir medveten av andras konstruktiva processer. Identiteten växer fram tillsammans med andra och inte

6 IPD-rapporter nr 2006:03, *Erfarande och synvänder* "En artikelsamling om de samhällsorienterande ämnenas didaktik"

7 Giddens, *Sociologi* (1998), 43f

8 Giddens, *Sociologi* (1998), 37f

9 Giddens, *Sociologi* (1998), 42f

genom individuella processer. Dysthe lägger stor vikt vid det sociokulturella perspektivet där språket och dialogen är grunden i kommunikationen. Giddens bygger vidare och ser till hur individen med hjälp av andra formar identiteten, vilket ingår i socialisationsprocessen. Individen tar då del av andras syn och bär med sig detta under hela livet vilket den kan använda i sociala sammanhang.

2.5 Metod

Vi bestämde oss för att använda en kombination av naturalistisk och deltagande observation. Forskningsmetoden är i grunden kvalitativ eftersom vi med hjälp av observationer försöker förstå och analysera vilka olika faktorer som påverkar ungdomars sökande.

Med en observationsmetod kan man studera beteenden och skeenden i sina naturliga sammanhang. Beteenden är inte bara fysiska handlingar utan även verbala yttranden och känslouttryck och på Internet används ofta olika hjälpmedel för att påvisa detta. Under arbetet med denna uppsats används både primär- och sekundärdata. Sekundärdata utgörs av insamlad information, i form av böcker, rapporter, artiklar, olika vetenskapliga studier i ämnet samt även jämförelser mellan dessa. Primärdata utgörs av de erfarenheter vi införskaffar under studier av olika webbsajter. Undersökningen bygger på våra tolkningar och slutsatser av insamlad sekundärdata samt upplevelser och erfarenheter från våra insamlade primärdata.

2.5.1 Kvalitativ och kvantitativ

En kvalitativ studie tillämpas då man djupare och mer ingående avser att hitta ett mönster eller en vana hos människor via exempelvis djupintervjuer eller långa observationer. Då vi avsåg att finna mönster hos de vi studerade ansåg vi att en kvalitativ inriktning var av godo.

Med kvantitativ forskning avses forskning som använder sig av statistisk bearbetnings och analysmetoder. I vår studie använder vi inte statistiskt material och därför anser vi inte att en kvantitativ inriktning var till fördel för oss. I strikt mening betecknar termerna kvantitativ och kvalitativ endast egenskaper hos de data man samlat in i ett forskningsprojekt. En definition är att allt som är siffror betecknas som kvantitativa data och allt som inte är siffror, exempelvis text, bilder eller ostrukturerade observationer, är kvalitativa data¹⁰.

2.5.2 Naturalistisk och deltagande observation

Naturalistisk observation utmärks av att beteendet observeras i sin naturliga miljö utan att man på något sätt försöker kontrollera situationen. Man vill ha ett så naturligt beteende som möjligt utan att de observerades beteende tenderar att påverkas av observatörens närvaro. Här används både formell och informell datainsamling. Vi har valt denna metod med anledning av att en inblandning kan medföra att de observerade byter fokus från det som vi tänkt observera och därmed blir studien subjektiv.

Deltagande observation innebär att observatören ingår i den grupp som ska observeras. Denna metod är främst kvalitativ, och utförs i gruppens naturliga miljö. Datainsamlingsmetoden är informell. Observatörens subjektiva erfarenheter är således den information man får fram, där observatören själv är mätinstrumentet. Analys av data sker

¹⁰ Trost, *Enkätboken* (2001)

under själva observationsprocessen¹¹. Metoden har använts på så vis att vi passivt tagit del av diskussionerna. Dock har vi funnits på plats för att kunna få del av hur forumen fungerar och medlemmarna agerar.

2.6 Tidigare forskning

Idag har ungdomar en betydligt större möjlighet att själva forma sitt liv och sin tro än tidigare generationers ungdomar. Tidigare var det avgörande i vilket kollektiv man föddes in i. Dess värderingar, livsstil samt moral var det som formade individens identitet samt tillhandahöll förhållandevis fasta riktlinjer. Numera är det däremot inte så mycket traditioner och seder som bestämmer hur en individs liv formar sig. Det traditionella och dess etablerade värderingar med sina sociala koder minskar, samtidigt som dagens ungdomar lever på ett mer öppet och reflexivt sätt. Allt detta sammantaget för att anpassa sig till det föränderliga samhälle vi lever i¹². Även om Internet är relativt nytt har det de senaste åren gjorts flera studier i användningen av religion på Internet, framförallt i USA. Dessa studier handlar i grunden om hur användning av Internet för att till exempel diskutera religiösa frågor, ta del av religiösa texter eller utföra handlingar som bön, offrande eller gudstjänster hänger samman med människors religiösa engagemang utanför Internet¹³. Men även i svenska sammanhang finns det studier som berör Internet och religion. En är gjord av Mia Lövheim vars studie beskriver och diskuterar unga människors sökande efter religion, mening och identitet i detta nya sammanhang som Internet innebär. Lövheim menar att mångfalden är stor när det gäller ungas sätt att använda Internet för att utforska religion och för att uttrycka tro och livsmening. Frågan om vad Internet betyder för unga och för religion är mer komplex än vad som uttryckts i de senaste årens diskussioner. Internet har gjort det lättare för ungdomar att på egen hand lära sig mer om olika religioner. I sin studie säger Lövheim att Internet inte ger unga något unikt nytt, men Internet förstärker de tendenser som redan finns bland unga som är intresserade av tro och religion¹⁴.

Göran Larsson är en annan svensk författare som diskuterar hur Internet innebär nya utmaningar för religiösa grupper när det gäller frågor om tolkning, auktoritet och legitimering. Larsson tar också upp hur det med hjälp av Internet har blivit lättare att söka alternativ kunskap. Men att det också innebär oanade möjligheter vilket kan leda till problem i och med att gamla värderingar, ideal och sanningar riskerar att bli ifrågasatta. Författaren beskriver också hur Internet kan användas av religiösa grupper för att göra motstånd mot globaliseringens och moderniseringens uppluckring av traditioner och absoluta auktoriteter¹⁵.

Gemensamt för dessa studier är att de visar på hur Internet kan ge nya möjligheter för individer att exempelvis få information om olika religiösa rörelser eller få kontakt med människor som praktiserar olika former av religion. Det kan vara intressant för dem som lever i en *diaspora*¹⁶- eller *minoritetssituation*, till exempel Nypaganer¹⁷ eller muslimer i områden som domineras av Kristendom.

11 Davidsson, B. & Patel, R. (2003). Forskningsmetodikens grunder

12 Giddens, *Sociologi* (1998), 73

13 Cowan, 2005, Dawson & Cowan, 2004, Campbell 2006

14 Mia Lövheim: *Intersecting Identities: Young People, Religion, and Interaction on the Internet*, 2004. Finns även med svensk översättning och heter: *Sökare i cyberspace: ungdomar och religion i ett modernt medie-samhälle* (2007).

15 Larsson, *Virtuell religion* (2002)

16 En grupp människor med egen religiös koppling vilket lever i ett samhälle med annan dominerande religion.

17 Nypaganism är en paraplybeteckning för rörelser som till exempel nordisk asatro, shamanism och wicca eller modern häxtro.

2.7 Källkritik

Källkritik är en metod du använder för att granska den information du får från olika källor. En källa kan vara *ursprunget till vår kunskap*¹⁸, det vill säga en skriftlig eller en muntlig utsaga som information härstammar från direkt eller indirekt. Elektroniska källor, till exempel hemsidor på Internet, behandlas som skriftliga källor, men de digitala källorna kan också jämföras med muntliga källor. Att använda Internet som källa till kunskap kan vara både givande och frustrerande. Det är lätt att bli fascinerad av allt som finns att tillgå där, i tron att allt är sant. Det finns därför mycket att tänka på när man värderar källor på Internet eftersom vem som helst kan lägga ut vad som helst. Internet är dessutom under en ständig förändring med information som ändras, byter adress eller tas bort över tiden, och då blir aktualiteten även en mycket viktig faktor när det gäller källkritik på Internet¹⁹. Källkritik är i allmänhet svårt att hantera. Källkritik i en värld där informations spridning går med en rasande fart är svårare. Inte mycket är egentligen nytt under solen. Skillnaden är att vi fått nya informationsvägar och format som det gäller att förstå hur man kontrollerar och källgranskar. De många sidorna på webben är som lappar på en anslagstavla - en långt mer osorterad och flyktig informationsmängd.

Avsikten med all källkritik är att bestämma om källan behandlar det den utger sig behandla och huruvida den är väsentlig för det man håller på med. Även om det kan vara svårt att komma fram till ett klart resultat så är många gånger själva processen viktig. Man måste dessutom också bestämma vad som är viktigt och vad som är oviktigt, om den ena eller andra tendensen är att föredra. Problem med källor är inte bara en fråga om sant och falskt, rätt och fel. Oftast handlar det om att upphovsmännen har gjort en värdering eller tolkning av ämnet som avhandlas. Det gäller därför för den som söker att göra en värdering av vad som är relevant, vad som är viktigt, snarare än om vad som är sant eller falskt.

Som en god tumregel skulle man därför kunna säga att:

Varje källa som har intresse av att ljuga eller förvränga sanningen måste också misstänkas för att göra det²⁰

Det finns många sätt att källkritiskt granska information på Internet. De traditionella källkritiska kriterierna är fyra principer²¹: *tidssamband, oberoende, äkthet, tendensfrihet*.

Dock gör förhållandena på Internet att tillämpningen blir lite annorlunda vilket beror på den lokala kontext som hemsidorna konstrueras utifrån. Därför har man valt att komplettera de traditionella fyra källkritiska kriterierna med ytterligare tre kriterier²²: *världsbild, kunskapssyn och trovärdighet*

I vårt moderna samhälle, där det finns mängder av lättåtkomlig information, är en av skolans uppgift att utveckla redskap och kompetenser för att eleverna ska kunna hantera och värdera denna information²³. Lärare bör inte ersättas av datorer, om eleverna skall kunna tillägna sig färdigheten att kunna söka och samla, sälla och sovra, systematisera och sammanställa information, måste läraren finnas med, dels för att kunna ge en bakgrund, dels för att träna eleverna i ett kritiskt förhållningssätt. Detta blir utmaningen i dagens skola och därför är det en viktig del att man som pedagog är påläst och vet hur det ser ut på Internet, och att man även tagit del av hur många ungdomars vardag ser ut.

18 Thurén, *Källkritik* (1997), 9

19 Larsson, *Virtuell religion* (2002), 10f

20 Leth, Thurén, *Källkritik för Internet* (2000), 26

21 Thurén, *Källkritik* (1997), 13

22 Leth, Thurén, *Källkritik för Internet* (2000), 25

23 Skolverket, *kursplan för Samhällsorienterade ämnen*, 2f

Dessutom säger läroplaner och styrdokument att källkritisk kompetens och kritiskt tänkande är grundläggande kompetenser att läras ut i den svenska skolan²⁴. Detta ställer naturligtvis stora krav på skolan och det är viktigt att lärarnas roll i denna process blir tydliggjord. Hur elever bedömer och använder sig av material från Internet bör därför ses som en integrerad del i en pedagogisk process som inbegriper allt från deras förhållningssätt till lärande och de specifika uppgifter de arbetar med. Men kanske framförallt hur lärare utformar, presenterar och motiverar uppgifter²⁵.

Den nya informationstekniken har öppnat stora möjligheter och den pedagogiska utmaningen ligger i att kunna använda den på ett bra sätt. Läraren är därför viktig för att eleverna ska få de redskap de behöver för att bearbeta informationen och bland annat upptäcka olika mönster och samband. Det kanske är viktigare än någonsin att ungdomarna omges av kloka, vuxna lärare när det numera bara skiljer en tangenttryckning mellan sanning och lögn.

2.8 Avgränsningar

Då vi själva har mångårig erfarenhet, goda förkunskaper inom såväl uppbyggnad av webbsajter, nätverk, datorer samt varit moderatorer på forum, vilket underlättar sökandet och sållande efter material. Fokus i uppsatsen kommer att vara hur ungdomar använder Internet i sitt sökande.

Vi kommer inte att gå in på underliggande tekniker som exempelvis hur en community eller hemsida är konstruerad. Vi avgränsar oss även till att endast använda sajterna Flashback samt Bibelsajten. Där vi dessutom begränsar oss till enbart vissa delar av sajterna som vi anser ha relevans för vårt arbete.

En anledning till att vi valt just de två sajterna är framförallt Mia Lövheim och Göran Larsson nämnt dem i sina studier. Vi är väl medvetna om den mångfalden av sajter Internet kan erbjuda, men vid en genomgång av sajterna ifråga är vi övertygade om att de kan erbjuda det vi söker för svar på vår frågeställning.

Inledningsvis i grundarbetet blev det nödvändigt att skala bort en stor del av de inlägg i en tråd²⁶ som vi valt att redovisa. Därför att en majoritet av inläggen hade ingenting med själva frågan eller liten relevans för vårt arbete. Det som blev kvar var de som hade något att tillföra i form av tillhörighet till det som frågeställaren ursprungligen skrev.

Vi har även gjort en avgränsning i vår metod. Där en kombination av naturalistisk och deltagande observation används eftersom vi försöker förstå och analysera vad som kan påverka ungdomars sökande. I vår studie använder vi inte statistiskt material och anser därför inte att en kvantitativ inriktning är till fördel för oss. Vi valde även bort intervjuer då en kvalitativ intervju är avsedd att ge information på en djupare nivå än vad vi var i behov av för denna undersökning.

24 Skolverket, *Lpo94*

25 Giddens, *Sociologi* (1998), 422

26 Med tråd menas att någon skapat ett diskussionsämne som andra kan svara på.

3 Bakgrund

Även om Internet är ett begrepp som många känner till innebär det inte per automatik att man har en bakgrundskunskap om hur det uppkom eller vad det inneburit för kommunikationen människor emellan.

Det här kapitlet börjar med några centrala begrepp såsom vad Internet och en webbcommunity är. Därefter kommer en kort presentation av de utvalda Internetsajterna i studien.

Webbcommunity, är för många förknippat med ungdomars sätt att synas på Internet. Vi vill ge en enkel, överskådlig bild av hur den används som ett sökverktyg på Internet. Källkritiken har en nära koppling till hur ungdomar ser på vad som är relevant information och bör därför tas med i betraktandet. Ur det vetenskapliga synsättet, måste det finnas grund för att granska med kritiska ögon, för att inte felaktigt informeras även om regelverken på forumen oftast säger annat.

3.1 Internet

När man surfar på Internet, chattar med vänner, spelar globala online-spel, har friheten att välja och öppenheten då man tar del av andras åsikter, det är vad många i västvärlden har i åtanke när man pratar om Internet.

Internet består av miljontals små nätverk som bildas när olika länders invånares datorer kopplas samman. Dessa nätverk länkas sedan ihop till ett enda stort jättenätverk som bildar ett globalt nätverk vilket idag är mera känt som Internet.²⁷

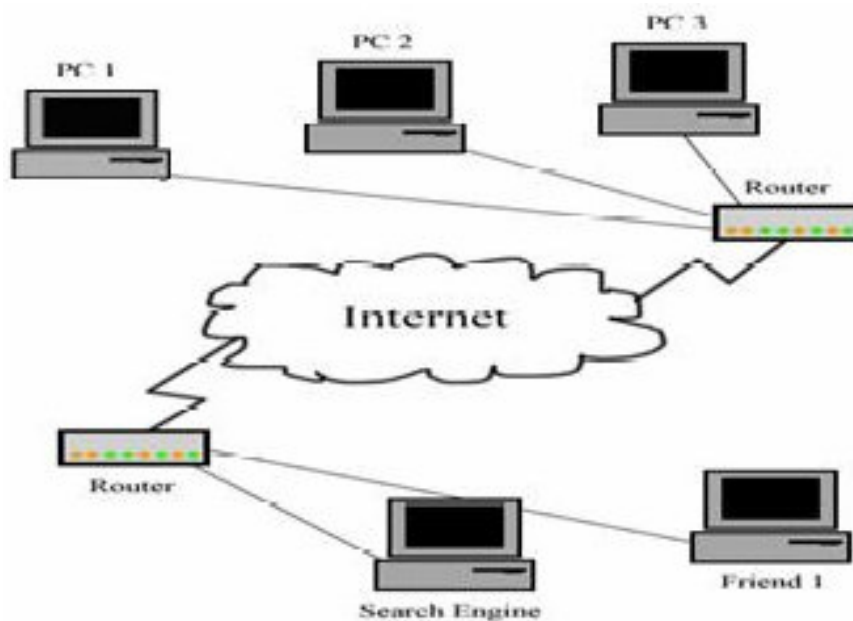

Bild 1. En teoretisk översikt av hur Internet fungerar.

²⁷ http://www.cnri.reston.va.us/what_is_internet.html (2008-05-03)

Tanken att skapa ett stort nätverk dök upp under det kalla kriget i USA. Man ville skapa ett datornätverk som skulle kunna stå emot ett kärnvapenanfall och inte slogs ut helt om en del blev sönderbombad.

För att skapa det bildades en ny myndighet, *Defence Advanced Research Projects Agency* även kallad *DARPA*. Under 1969 skapades ett nationellt nätverk *Advanced Research Projects Agency Network* eller som det sedermera kallades efter den arbetsgrupp som skapade den, *ARPANET*²⁸. I början bestod nätverket enbart av fyra stycken ihopkopplade datorer mellan universitet i Kalifornien och i Utah.

Under 1973 kopplades den första datorn som stod utanför USA in på nätverket. Inte långt därefter började man skicka inte bara seriöst material utan också med allmänt skvaller och dylikt till varandra. Fler och fler universitet utanför USA började ansluta sig till det globala nätverket och ingen försökte egentligen hindra det. Efter en tid bröt sig dock den militära delen av *ARPANET* ut och bildade ett eget nät som man kallade *MILNET*. Man ansåg att säkerheten blivit för dålig på det ursprungliga nätverket i och med att fler och fler med allt kraftfullare datorer hade anslutit sig. Den första januari 1983 är en viktig dag för Internet. Det var nämligen då som alla var tvungna att övergå till TCP/IP²⁹ protokollet³⁰ och lämna det gamla NCP³¹.

Under 1989 upphör *ARPANET* officiellt och det Internet vi idag känner till, uppstår³². Det stora genombrottet hos allmänheten kom dock inte förrän i början av 1990-talet då den första applikationen, webbläsaren *Mosaic*, lanserades.

En webbläsare eller browser som det benämns på engelska, är ett program i din dator som används för att titta på och föra över information via Internet. Webbläsaren översätter programkoden, som sänds över Internet, till läsbar text och bilder som sedan presenteras på datorskärmen. *Mosaic* var den första webbläsaren och gjorde det enklare för vanligt folk att utnyttja Internets möjligheter. Tekniskt sett inträffade ingen större sak när webbläsaren *Mosaic* introducerades i april 1993, men det var en grafisk webbläsare och den kunde visa bilder blandat med texten. I dag finns det ett flertal olika webbläsare såsom exempelvis *Microsoft Internet Explorer*, *Firefox* och *Mozilla* för att nämna några. Webbläsarna finns i ett flertal versioner som under årens lopp successivt förbättrats avsevärt när det gäller både funktioner och säkerhet.

Under åren 1995-96 ökade Internetanvändandet exceptionellt hos både företag och allmänhet. I stort sett alla inklusive riksdag och regering var inne på Internet och alla skulle ha egna hemsidor. De flesta skolor ordnade så att elever och lärare skulle få tillgång till Internet³³.

Hur stort är då Internet? Det går faktiskt inte att säga. Den decentraliserade, lätt anarkistiska stämningen råder fortfarande ute på Internet och det finns ingen myndighet som har övergripande översikt. Även om vissa länder utanför den västerländska sfären censurerar viss information är den största delen helt fri för de flesta som har tillgång till en dator med Internetuppkoppling. Ett av de största problemen med Internet är att vem som helst kan lägga ut vad som helst. Internet är under en konstant förändring med information som ändras, byter adress eller tas bort över tiden, därför blir aktualiteten en mycket viktig faktor när det gäller vad som är sant eller falskt på Internet. Den som ska använda källor från Internet för att söka kunskap måste tänka sig för eftersom Internet kan vara både en sophög eller en guldgruva.

28 Green, Johansson, *Cyberworld* (1994), 17f

29 Transmission Control Protocol. Transportprotokoll som tillsammans med IP utgör grundprotokoll i TCP/IP, de vanligaste protokollen i datanät, exempelvis bygger Internet på dessa två protokoll

30 Ett protokoll utgör en del av grunden inom TCP/IP, där det beskriver adressering och vägval (eng. routing) för datapaket i Internet.

31 NCP -protokollet gjorde det möjligt för flera datorer att använda sig av samma kanal, genom att dela in kommunikationen i datapaket som innehöll information om sändaren och mottagaren

32 Green, Johansson, *Cyberworld* (1994), 17ff

33 Larsson, *Virtuell religion* (2002), 37ff

Där har skolan en viktig roll, vilket läraren måste känna till och vara medveten om vad som händer på Internet, var ungdomar hämtar kunskaper och värderingar. Internet kan vara ett komplement för undervisningen där man möter eleverna i en del av deras värld³⁴, exempelvis i olika webbcommunity.

3.2 Webbcommunity

Internet är till synes det mest individualistiska som kan tänkas. En person som oftast sitter ensam i ett nedsläckt rum och stirrar på en skärm med fingrarna flygande över ett tangentbord. Dock borde man med hjälp av flera community³⁵ kunna påstå att Internet inte bara isolerar, utan även tack vare språket knyter samman människor över jorden. Eftersom språket är en viktig del i kommunikationen och en stor källa till gemenskap, identitet och ett sätt att skilja oss från *de andra*³⁶. På Internet kan det vara problematiskt att ibland uttrycka sig i skrift eftersom språk är så mångbottnat och relativt. Någon gång har det säkert hänt att man skrivit något som misstolkats då språket kan antyda, insinuera eller mena något helt annat än det tänkta. Till sin hjälp kan man därför använda sig av en *smiley*³⁷, ett slags icke-verbalt uttrycksmedel. De kan bistå den skrivande med att uttrycka ganska komplicerade stämninglägen och skiftningar i humör.

Några av de vanligaste förekommande smileys man noterar på Internet är dessa:

Smiley	Vad den brukar betyda	Varianter
: -)	Glad, vänlig, uppmuntrande	:) : o)
: -))	Gladare, "haha"	:))
: - D	Mycket glad, skrattar	: D
-)	"Hehehe"	
; -)	Viss fräckhet, "Wink-wink, nudge-nudge, you-know-what-I-mean?"	;)
> ; -)	Oerhörd fräckhet	
: -]	Glad fårskalle, även sarkastisk	
: - >	Bitande sarkasm	
: - (Sur, ledsen, besviken	: (: - c
: - [Fly förbannad, "grrr"	: [: @
: ' (Gråter	: , (
: -	Nollställd, bister, grym	
: - /	Skeptisk eller obeslutsam	: \
: - o	Överraskad	: o : O
: - s	Förvirrad	: - S
: - p	Räcker ut tungan, "blä!"	: p : - P

Bild 2. Några på Internet vanligt förekommande smileys

Under vår skoltid lär vi oss olika språk utifrån föreställningen om vad som är rätt respektive fel. Där vi dessutom kan lära oss hur mångbottnat innebörden av språklig kommunikation kan vara beroende på hur orden fogas samman i satser i stycken eller stycken i hela meningar³⁸.

En webbcommunity³⁹ är en mötesplats på Internet. Dessa mötesplatser ser lite olika ut beroende på vilken målgrupp, syfte och skapare man har. Vanligast är att gränssnittet mot

34 Lövheim, *Sökare I cyberspace* (2007), 211ff

35 community i texten väljer vi att ge betydelsen en Internetbaserad sammanslutning av individer med gemensamt intresse

36 Stier, *Kulturmöten* (2004), 37ff

37 En uttryckssymbol som hjälper till att skapa en nyans eller sinnesstämning i det som framförallt skrivs elektroniskt (©).

38 Stier, *Kulturmöten* (2004), 39ff

39 Vi benämmer det i texten också som Communitys

användaren är en webbsida. Då behöver inte användaren installera särskilda program. Vilket vi berör i kapitel 4.

Bild 2. Från Lunarstorm, ett exempel på hur en webbcommunity kan se ut

Det är mer regel än undantag att man måste registrera sig som medlem för att kunna besöka en webbcommunity. Varje användare kan oftast presentera sig på det sätt han/hon själv väljer. Dock får presentationen inte gå emot community regler, vilka man tar del av när man registrerar sig.

Huvudsyftet för de flesta webbcommunity är att man vill sammanföra likasinnade att träffas och umgås, diskutera och vara ungefär som i den *riktiga* världen, fast på Internet. Grunden med själva community lades redan i slutet av 70-talet när det första globala nätverket *ARPANET* etablerade sig via Universiteten och folk började skicka enklare meddelanden sinsemellan. När sedan de första datorerna kom, började intresserade privatpersoner ställa upp en dator hemma som andra sedan via modem kunde ringa till. Det kallades *Bulletin Board System* eller förkortat, *BBS*⁴⁰. En BBS var i första hand en plats där man bytte program och textdokument mellan varandra, men också personliga meddelanden och gruppdiskussioner dök upp⁴¹.

Den mest kända och en av de första virtuella gemenskaperna är *The Well* och den dök upp 1985. Det var ett litet antal människor på USA:s västkust som ville skapa en ny typ av forum för samhällsdebatt och diskussion.

Under 80-talet växte de professionella och mer amatörinriktade diskussionsforumen sig större. Allt fler skaffade sig dator då priserna blev billigare och många datorintresserade ungdomar såg uppkopplingen som det allra senaste sättet att träffa sina vänner på. Från början var webbläsarna textbaserade och sidorna innehöll bara löpande text. När det grafiska gränssnittet kom, revolutionerades det sociala surfandet. Nu blev det slut på de textbaserade systemen med sina kryptiska tangentbordskommandon. Community-systemen byggdes som webbsidor med färg och form, därför krävdes det inte längre en utvecklad datorkunskap för att kunna delta. Det var bara att peka och klicka i sin vanliga webbläsare.

Idag finns det tusentals diskussions forum och virtuella världar på Internet. Ett av flera svenska exempel på forum som snabbt växte i popularitet och även bibehållit sin popularitet

40 På svenska översätts det med elektronisk anslagstavla

41 Green, Johansson, *Cyberworld* (1994), 31ff

under åren, är Flashback⁴². En site där det mesta avhandlas och så länge man följer reglerna får man lov att hållas.

3.3 Individ, norm, lärande och skola

Möte med andra sker dagligen, då individen kommunicerar genom språket. Ett möte kan inträffa i skolan, då någon läser en tidning, skriver på ett forum, lyssnar på radio eller ser på tv. När individen är en del av språket då kan den utnyttja språket till att kommunicera på olika sätt exempelvis genom läsa, prata och skriva. Individen är då en del av de kulturella normer som finns i samhället och kan känna tillhörighet.

Skolan förmedlar en samhällsnorm, där individen förväntas följa reglerna. Individens möte med andra ger med språket en närvaro och det sociokulturella mötet. Individen stärks av mötet eller försvagas, då den inte känner sig tillfreds. Kunskapen i själva mötet kan vara avgörande, för om en relation till andra kommer att utvecklas eller avstanna. Då individen kanske känner att den inte nått fram kan den börja söka efter alternativ, Internet kan vara ett redskap i sökandet efter individens identitet.

3.3.1 Lärandeprocessen

Innehållet i Lpo94, betonar människans egenvärde, där den kan välja spår, såsom frihet, integritet och jämställdhet. Individen skall få förutsättningar för att förankra grundläggande värderingar inför samhällslivet, där skolan vilar på de demokratiska grunderna. Etiken bör genomsyra och förmedla den kristna traditionen genom individens fostran till ett ansvarstagande. Genom att lyfta fram individens förmågor genom omsorg och rättigheter, för att en öppen och emotionell miljö kan upplevas och framhäver nya diskussioner. Kulturella värden skall tas tillvara då de ger en mångfald över nationella gränser. Den sociala mötesplatsen öppnar upp för egna men även andras värderingar. Förutsättningen skall anpassas till varje unik individ och dess behov, där elevens bakgrund med språket och andra egenskaper tas tillvara. Detta skall främja ett lärande och en kunskapsutveckling, i en social miljö.

Skolan skall även förmedla både för elever men även för föräldrar vilka krav som skolan ställer på individen och hur samhället ser på hur målen uppnås. Undervisningen skall ha sin grund i det demokratiska synsättet och genomsyra skolmiljön i aktiviteterna.

Skolan ger individen en samhällsnorm, den stimulerar individen till fortsatt kunskapssökande, genom att främja individen till ett samhälligt ansvarstagande. Skolan skall förmedla ett arv av normer och värderingar där traditioner, språk och kunskap ingår. Därmed är skolan ett stöd för individens utveckling i samhället, för att ge förmågan att tillägna sig nya kunskaper. Identitetsutvecklandet är en del av processen då elever får lära sig skriva, läsa och samtala med andra individer. Kommunikation med språkets hjälp, utvecklar individen till att ta egna initiativ och ansvar i en social miljö. Skolan skall förmedla en trygg miljö i vilket samhällets funktioner sammanlänkas, för ett dynamisk hållbart perspektiv. Att lyfta in det internationella perspektivet genererar en djupare kunskapsförståelse för den kulturella mångfald som vårt land innehåller. Individen skall präglas av möjligheten till personliga ställningstaganden i etiska frågor, där diskussioner lyfts fram som ett moment i

42 <http://www.flashback.se> (2008-05-19)

lärandeprocessen. Skolan skall tillvarata varje individs kunskap, knyta samman andras och tillsammans fylla på en egen ryggsäck med erfarenheter, att ta med sig ut i livet.⁴³

I Lpf94 tillägger man vissa saker och andra finns inte med men tyngdpunkten är förtrogenhet med det svenska språket, kultur och historia. Språket skall påverka identiteten och medvetandet om vårt kulturarv, så vi kan belysa och leva oss in i andra kulturer. Identiteten skall anpassas mot de globala, så ett internationellt utbyte med andra kan främjas.⁴⁴

3.3.2 Samhällsnormen

Samhället strävar efter någon typ av ordning, det ger hierarkier, vilket om inte man följer en demokratisk anda kan leda till förtryck. Ordet hierarki i sig själv har en negativ klang och ersätts i de flesta fall av organisationen eller struktur. Samhällsnormen har ofta baserats på inkomsten och man har kunnat följa en pyramid till toppen. Urvalet av kunskap, kompetens och personliga egenskaper visar på hierarki, då man bemöts av andra. I skolans värld utgår man från demokratibegreppet och förklarar statliga utbildningsstrukturer i rangordning vilket är en del av SO-ämnets undervisningsmaterial, och tillhör allmänutbildning.

Uppbyggnaden över tid ger ett samhällssystem av värderingar och traditioner. Utöver dessa så kan man över tid se att materiella saker möter det symboliska och språket. Inom samhället har det funnits behov av att uttrycka en tillhörighet och då kan det appliceras genom att visa hur personen använder materiellt klingade saker som kläder eller bostad. Språket kan markera en tillhörighet exempelvis då akademiker tränas genom litteraturstudier till ett annat språkbruk.

Yngre generationer tvingas in i det rådande systemet, normer och värderingar finns invägt i tidigare generationers uttryck inom samhället. Obalansen nedärvs och insocialiseras, tiden förändrar värderingarna, vilket i sig kan leda till förvirring. Samhället strävar efter en jämställd syn för alla, då vi alla skall ges lika värde. Traditioner och status ifrågasätts för att nya normer och värderingar uppstår. Lärarrollen förändras, makten försvinner och auktoriteten sätts på prov, för alla värderas lika. Framtiden kan vara otydlig när man inte vet utfallet.

Dagens skola kan i framtiden ses som anarkistisk eller att föräldrarna hade en slapp uppfostran. Svaret vi får i morgon tar gårdagens perspektiv.⁴⁵

43 Skolverket, *Lpo94*, 3ff

44 Skolverket, *Lpf94*, 4

45 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 90ff

3.3.3 Individens inskolning i samhället

Individen är en social varelse. När den föds saknar den kunskap om förutsättningarna, men utvecklas in i en kultur och utifrån dess normer där den influeras av omgivningens beslut. Vart ifrån kommer alla dessa villkor som krävs för att individen tar sig vidare därute bland alla andra och fogas samman med förutsättningen att alla har en gemensam grund?⁴⁶

Det börjar med att individen noterar saker i sin omgivning och sedan reagerar den på om det stämmer med dess mening, objektet som kan vara en grupp, en person eller något föremål. Objektet får mening i den sociala interaktionen och tillsammans med andra formas den i en tolkande process så att människan kan handla. Individen kan ta ett beslut, ett val som kan vara positivt, negativt, utefter erfarenheter eller kunskaper.⁴⁷

För individen handlar det om att bygga upp något som den senare kan ta vidare med sig in i livet. Om den från början inte har några mål, för att senare byggas upp till ett spel med olika roller där tankar och hypoteser skapar nya förutsättningar för hur det kommer att gå, ger det processen liv. Individen får från omgivningen ett socialt utvecklande där känslor med ett frivilligt aktivt deltagande ges möjligheten att bygga en relation till andra. Genom att utöva ett rollspel utvecklas det kommunikativa språket, där individen måste ta ställning, och ha en förståelse till andra. Då kan personen tolka andras budskap och förhandla om olika strategier, så den sociala kompetensen gentemot dem kommer fram.

Vänskapen kan byggas upp genom att personerna respekterar varandra som individer i en ömsesidig dialog. Språket vidgas och vänskapen utvecklas när personer ger varandra perspektiv på saker.⁴⁸

Individen använder sig av språket för att forma begrepp, tillsammans med andra kan de samla ihop erfarenheter och kommunicera. Ett ord kan genom en lärande situation med andra betyda något, för att i ett senare ögonblick betyda något annat då individen står där själv. Båda kan komma att leda till ett beslut som fattas av individen.⁴⁹

Samhället som individen idag lever i är en stor påse med massor av möjligheter. Genom att betrakta andra i sin omgivning, kan den ta lärdom och upptäcka passande eller ickepassande likheter. Det kan leda till att den tar ett beslut från observationen och som i sin tur skrider till handling. Om personen är redo att möta villkoren, kan individen börja sortera och kategorisera sina egna beslut.⁵⁰

När sorteringen och kategoriseringen äger rum söker personen sig ett förhållningssätt, då den interagerar med sig själv men även socialt med andra. Om inget utbyte ägde rum, skulle de inte komma vidare i samhället för dialogen är en viktig pelare i den sociala interaktionen. Språket ger oss möjligheten till att påbörja en reflektion, individen kan följa ett mönster som kan ge en ordning vilket skulle kunna passa in i sitt egna system.⁵¹ Då man kommunicerar med andra uppstår tankar och ett språkbruk. Individen söker något som kan utveckla dem utifrån tankar som avspeglas av någons attityder i dess närhet. Individen söker även i sin närmiljö, där kontakten med kompisar och föräldrar ligger nära till hands. Hur mycket utbyte som sker beror på graden av generaliseringar, där individen kan utifrån tankarna öppna upp nya fält i sin omgivning, där den kan söka sig vidare efter utifrån ett mönster.⁵²

46 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 115ff

47 Hill, *Svenskläraryrskrift 2000 "Hästen stod i stallet..." men var det verkligen en häst?* (2000), 7

48 Pramling, Sheridan, *Lärandets grogrund*, 83ff

49 Säljö, *Lärande i praktiken* (2000), 30

50 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 14

51 Hill, *Svenskläraryrskrift 2000 "Hästen stod i stallet..." men var det verkligen en häst?* (2000), 5

52 Hill, *Svenskläraryrskrift 2000 "Hästen stod i stallet..." men var det verkligen en häst?* (2000), 4f

Kategoriseringen av mönstret i sig är ett sätt att ordna något som kan ske efter erfandet av en handling som antingen var något positivt eller negativt. Balansen kan i vissa fall vara svår att hitta då samhället är föränderligt, vilket gör att individen får fortsätta sitt sökande.

Idag använder många begreppet kultur för att bemöta mönster. Kulturen i sig är invävt i samhällets helhet, där språket är en viktig del. Kulturen innehåller värderingar och traditioner som utvecklats under årens lopp till normer och handlingsmönster. Den står aldrig stilla, utan omgivningen påverkar kontinuerligt mönstret, när människor berör varandra i olika situationer.⁵³

Samhällets delaktighet i besluten styr valen, då individen reflekterar över dem liksom en väv av olika mönster. I många fall följer individen rutiner som i sin helhet uppfattas som något som faller in i vanor, där personen lägger ned minimalt med tankeverksamhet. Det finns en grund, ett förhållningssätt, där lagar kommer in i begreppet vilket speglar det demokratiska samhällets normsystem. Individen är fortfarande skyldig att följa lagarna som är anstiftade av vår riskdag och som representerar landets centrala regelsystem. Lagarna är till för människor i en samlad miljö, att de behöver känna trygghet till varandra. De är också en del av socialisationsprocessen, individen kan handla utifrån den miljö som den är i. Det är upp till individen att ta reda på vilka lagar som skall följas. Lagarna är till för att införliva ett trygghetssystem för medborgarna.

Det finns lagar som inte är skrivna i lagboken utan faller in under regler som gäller för en viss unik miljö. Dessa är lokala regler, vilka alla bör följa, men om någon bryter mot dessa kan någon komma att anmärka på att individen i den givna situationen inte handlade efter den uppsatta regeln, den tysta kunskapen som finns invävt i samhället. Det är inte alltid så lätt att veta var gränsen går för en viss regel så det är upp till individen att testa sig fram.⁵⁴

Alla situationer som uppstår i vardagen handlar om ett lärande, personer utgår utifrån de kunskaper som existerar och tolkar dem utifrån värderingar. Individens förförståelse ligger då till grund när den närmar sig någon eller hamnar i en situation. Ett bagage av erfarenheter ligger till grund för individens nästa handling vilket den samlat in och lagt i ryggsäcken.⁵⁵

3.3.4 Individens möte med andra – normer och värderingar

Ordet norm är i sig ett samlingsbegrepp där individen gör handlingar som är önskvärda eller ickeönskvärda. De utgör en grundpelare för något där de vägs mot varandra, hur man bör handla utifrån ett givet axiom. Alla kan sägas ha normer, variationen är stor och det varierar mellan individer och grupper.⁵⁶

När personen handlar enligt erfarenheten och använder det i vardagen, kommer normen tillbaka in i bilden. Normen är nära besläktad med ordet normal och finns i språket som en positiv värdering. När individen har ett visst beteende och omgivningen agerar utifrån dessa handlingar så följer individen en för omgivningen uppsatt norm. Det kan vara exempelvis då den sitter på en buss och förmedlar ett samtal via en mobil, detta kan anses vara störande i miljön. Vissa lyfter fram en åsikt då de sett något exempelvis på en buss att någon pratar i mobilen, för att skriva en insändare till tidningen.⁵⁷

53 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 14f

54 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 39ff

55 Larsson, SOU 1997:158 "Livslängd och livsvitt lärande"

56 Orlenius, *Värdegrunden – Finns den?* (2003), 15

57 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 43ff

Värden betecknar något som är eftersträvansvärt (gott). Ordet kommer från isländskan ”värdi” och är besläktat med ordet ”vörda”.⁵⁸

Värderingar väger tungt i vår omgivning eller i ett klassrum. Individens skall visa ett moraliskt avvägt svar till andra medmänniskor, detta kräver dock att den är insatt i vilka normer och värderingar som det finns i den aktuella miljön. Värderingen ligger till grund hur individen svarar, att den är redo, att den kan följa en ordning som stärker de demokratiska banden med andra.

Människor delar gärna upp värderingen i två olika lådor, den ena där det fokuserat på *egenvärdet* och den andra på det *instrumentella*. Det Isländska språket har då influerat människor med att visa vördnad till andra och utgör även värdegrunden för skolan där individer visar att alla har lika värde, och sitt eget förnuft får avgöra personens rationella val.⁵⁹

Då normer och handlingsmönster möts, finns det andra möten i samhället och ligger till grund för värderingar, som syns i det sociala mötet, där individens erfarenheter speglas mot de värderingar som råder. Det kan tas tillvara eller sättas på prov i kommunikationen. Genom att individen reflekterar över mötena i sin egen vardag kan den systematiskt lära sig bearbeta och förhålla sig till den handling som passar det sociala mötet där mönstret tydliggörs.

Familjen är en del av individens uppväxt, interaktionen får en mer återhållen roll då individen socialiseras, och andra kommer in i processen. Värderingar vägs in i de sociala möten som äger rum.⁶⁰

Begreppet socialisation är kopplat till mönster, som är mer eller mindre medvetna. Individens växer upp i en miljö, och in i ett samhälle där det finns bestämda traditioner, symboler, normer, värderingar, beteendemönster samt roller. För att ett utbyte skall kunna äga rum finns det kriterier som väger tyngre än andra, och de hänger ihop med kulturen. Där kan man urskilja en persons inskolningsprocess som passar in i en grupp eller till samhället. Individens tar då till sig en grupp med dess livsmönster och värderingar. Man identifierar sig med personer, grupperingar i ens inlärningsprocess. Dessutom tar man intryck från exempelvis familj, media och skola. För att individen skall känna trygghet finns förväntningar av omgivningen, som kan leda till ett positivt förhållningssätt.⁶¹

Då förväntas individen följa en bana som stämmer överens med de andra så den inte hamnar vid sidan av. Om fler känner sig delaktiga i individens beslut kan egna grupperingar bildas, där andra normer påverkas av en grupptillhörighet.⁶²

Ungdomsåren är en viktig process för individen, tillhörigheten att vara i en grupp är stark. Sökandet efter något som kan vidareutveckla individen och samverka med andra då man utför gemensamma uppgifter. Kamratsituationen i skolan är en viktig del i individens utvecklingsprocess då det ger ett förhållningssätt till lärandet och miljön. Personerna utbyter även attityder för att kunna fylla på sin ryggsäck.⁶³

Varifrån kommer idén att individen skall skapa något eget? I samhället i språket finns det inbyggda traditioner hur man skall uppträda i en enskild situation och handla därefter. Följer man de andras mönster så upptäcks man inte, man bara är där.

Alla lever efter vanor och rutiner. När individen generaliserar bland dessa uppstår en överföring då den förväntas ingå i ett system med värden, föreställningar, handlingsmönster

58 Orlenius, *Värdegrunden – Finns den?* (2003), 15

59 Orlenius, *Värdegrunden – Finns den?* (2003), 15ff

60 SOU 1999:63, ”Det nya läraruppdraget”, 51

61 Evenshaug, Hallen, *Barn- och ungdomspsykologi*, (2005) 28f

62 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 14

63 Hill, *Svenskläraryrkeförningens årsskrift 2000 ”Hästen stod i stallet...” men var det verkligen en häst?* (2000), 7

och normer. Individens vill synas tillsammans med andra då gruppens roll är viktig för den framtida utvecklingen.⁶⁴

3.3.5 Skola, miljö och kommunikation

Vygotsky, ansåg att det var läraren som hade som sin uppgift att se var eleven låg i sin kunskapsnivå. Läraren har fortfarande den rollen men även som uppgift att visa elevens förmåga till inläring i miljön. Gränsen mellan lärarens roll och övriga i klassrummet, ligger i de *Proximala utvecklingszoner* där läraren ger eleverna uppgifter, vilka då de ges möjlighet att förbise sina begränsningar. Uppgifterna är varken för vardagliga eller krävande.

I den sociokulturella teorin som berör det kognitiva, påverkar attityder, känslor som är situationsbundet och en del av det abstrakta tänkandet.⁶⁵

Kunskap är resultatet av en dialog, där det finns en talare och en lyssnare. Klassrummet är ett typexempel på utbyte av information, men även i andra miljöer där det sker ett dialogutbyte.

I den mänskliga kommunikationen finns en relation där utbyte av värderingar äger rum, de syns inte men finns inbyggda. När en elev kommer till klassrummet och pratar det vill säga för en dialog med andra, utvecklas normer och värderingar som finns i klassrumsmiljön. De utmanar de kunskaper som individen har med sig från hemmet. Miljöerna förenar och utvecklar individens identitet vilket är en del i socialisationsprocessen.⁶⁶

Wellros tar upp hur människan agerar då de möts vid ett tillfälle och just i det ögonblicket har egenskaperna av en roll. Samhället i sig har värderingar, vilket syns i rollens kontur, språket gestaltar ett mångfasetterat regelsystem. Uppbyggnaden i sig är samtida med kulturen, där personen har karakteristiska egenskaper. Själva bildningen i sig är och förblir en del av identiteten, att kunna vara den där individen i rollen i den unika miljön där den känns igen beroende på situationen, bygger upp en ryggsäck med livserfarenheter. I ryggsäcken finns självbilden som är oberoende av tidens framväxt som även innehåller karaktärsdrag och utseendebilder. Individualiteten stannar kvar även då tiden tickar iväg, däremot utformas identiteten av samspelet mellan individer i det dagliga mötet. Då individen bär ryggsäcken och behåller sina saker gör det att en bild av individen utformas.

Inom skolans sfär, finns det inbyggda traditioner, där normer styr individens miljö. Några exempel på detta är att en person är bra på att läsa, skriva och är snabb. Hemifrån har individen innan den börjar med sig egenskaper hur den är, och beskrivs av familjemedlemmar. Då suddas inte självbilden ut om man uppfyller normen att vara en som kan. Om däremot personen är långsam är det troligt att denna bild hänger kvar och förmedlas inom skolan ned till hemmet, och som individ blir man utsatt då man hamnat utanför skolans tilltänkta normvärden och traditioner. Vems öga som det passerar och uttrycket av den är en psykologisk fråga som påverkar styrkan men även självkänslan. Får personen ett starkt engagemang och positiva värderingar från sin omgivning stärker det självförtroendet till att vara den man är oavsett om man är svag eller stark i sina skolämnen.⁶⁷

Kommunikationen med andra kan leda till olika uppfattningar, detta både i och utanför skolmiljön. Då någon kommunicerar med någon annan som i en dialog, kan det leda till en oförstående situation. Individen kan ha en förståelse från den uppkomna situationen som inte stämmer överens med sammanhanget, detta på grund av olika bakgrunder.

64 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 15ff

65 Korp, *Kunskapsbedömning – hur, vad och varför*, Myndigheten för skolutveckling (2003), 67

66 Dysthe, *Dialog, samspel och lärande* (2003), 106ff

67 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 80ff

Sammanhanget kan leda till utmaningar i den sociala kontakten, vilket i sin tur kan leda till att inte samtalet fortgår. Miljön i sig kan vara ett hinder som måste överbryggas, för att kunna komma vidare, då krävs att man distanserar sig för att kunna ta ett annat perspektiv.⁶⁸

Alla möter ett lärande där vardagstänkandet har övertaget, där någon söker en fördjupning. Ofta lyfter man fram en positiv bild av kunskapen, för att lämna problematiken till individen eller en grupp. Risken finns att om man inte lyfter fram de negativa bitarna, inskolos man i en nedbrytande miljö. Vi vet då inte vilken riktning som processen lever vidare i, bara att den är förmedlad. Själva lärandeprocessen i sig är inte problemet, utan var riktningen tar vägen och vad individen lär sig av situationen.

Individer kan blockera kunskapen och utveckla en egen väg till informationen där miljön avväger om den blir kunnig, engagerad och motiverad av sitt lärande.⁶⁹

Individen bär med sig kunskapen i sin ryggsäck för att förmedla den vidare i sin språkliga förmåga, vilket kommer från den samhällskontext man utgår ifrån. Människan har utvecklat sin egen identitet, där den har behov och strävar efter något mål. Som en individ inom samhället utgår den från tolkningar, upplevelser och avsikter vilka för dem är ett personligt handlingsätt.⁷⁰

Genom att delta i ett socialt nätverk av individer, ger det gemenskap, exempel på det är community, vilket vi valt att studera. Interaktionen i sig förmedlar kunskap, förståelse och mening för det som deltagarna gör. Språket blir flytande mellan det verbala och skriftliga, där kulturella spår finns.

.../ med kulturer menar jag således den uppsättning av idéer, värderingar, kunskaper och andra resurser som vi förvärvar genom interaktion med omvärlden. I kulturen ingår också alla de fysiska redskap – artefakter – som hela vår vardag är fylld av – olika verktyg, instrument för mätning, vägning och liknande, olika former av informations – kommunikationsteknologi, fortskaffningsmedel och annat.⁷¹

Skolan skall ta till vara varje individs möjligheter, där den insocialiseras för att möta andra och deras identiteter i grupp. Även ta tillvara på individens egna idéer, för att individen skall kunna möta samhället med dess normer. Dessutom utveckla sitt språk där kulturella traditioner inom miljön främjar ett lärande.⁷²

3.3.6 Lärande och språk

Gemensamt kan språket förmedla en konstruktiv kunskapsprocess i den aktiva kunskapsförmedlingen.

För att själv kunna förmedla kunskap och insikt genom att förklara ett ämnes innehåll och därmed dela med sig till andra, kan man visa på vad som finns inom förståelsens ramar.

När den grupp man befinner sig i förs samman, söker man efter ett gemensamt mål samt ett individuellt ansvarstagande gentemot de andra.

Medieringen är att den sociala individen utgör en grund så att processen kan äga rum även när individen är ensam. I det fallet är språket ett verktyg vilket underlättar i den processen. Personen är aldrig själv i en lärandeprocess, det finns alltid tillgång till information som bryter isoleringen. Ett exempel kan vara när individen läser en tidning, den tar del av språket och bryter därmed isoleringen.⁷³

68 IPD-rapporter nr 2006:03, *Erfarande och synvänder* "En artikelsamling om de samhällsorienterande ämnenas didaktik", 63f

69 Säljö, *Lärande i praktiken* (2000), 27f

70 Nilsson, *Samspel i grupp* (2005), 15ff

71 Säljö, *Lärande i praktiken* (2000), 29

72 Skolverket, *Lpo94*, 3ff

73 Dysthe, *Dialog, samspel och lärande* (2003), 50ff

Det i språket vi för fram med ljud är en viktig del av personligheten. I en dialog med social interaktion diskuterar individen med utgångspunkt av det som tidigare format den på både det individuella och kulturella planet. Dialogen i sig förutsätter ett utbyte där man kan få förståelse eller mening i sin kommunikation. Individen svarar antingen i tal eller i skrift som andra kan motsätta, bygga vidare, komplettera eller rent av att bekräfta. Då kan det svaret markera inom vilken gräns den håller sig inom. Personen kan svara med ett eller flera ord eller ta hjälp av symboler som ironi, eller andra passande svar som en respons. Skrivandet i sig kan ge svårigheter då det är svårt att förutse framtiden, men är ofta kopplad till den respons som yttrats. Det söks gemensamma värderingar i dialogen, samt en del kunskap för själva förståelsen. Yttranden formas mot bakgrunden som man förväntar sig från både lyssnare och läsare.

När någon skriver en text måste den som läser texten kunna koda av den, det kräver erfarenhet av både språket och de kulturella värderingar som finns i orden.

Internet möjliggör nya kanaler av information, ungdomar influeras, och tar hjälp av såväl globala såsom lokala impulser. Intrycken appliceras i kulturen, där man arbetar fram något eget där nätkommunikationen som exempelvis *chatt*, *e-post* och *forum* utmanar till nya typer av konventioner.⁷⁴

3.3.7 Individens introduktion i en grupp

Tajfel och Turners teori som Nilsson skriver om behandlar individens sociala identitet som tvådelad där personen har en personlig och en social identitet. Den ena är tilldelad gruppen som den tillhör eller önskar att den tillhörde, då status och social status stärker individens självkänsla. Den andra gynnar själv den grupp som individen har gemenskap med, höjer den över allt annat, så andra grupper känns nedvärderande. Det blir en jämförelse mellan grupper, och den egna gruppen stärker en utefter normen.⁷⁵

Alla uppfattningar om vår egen identitet är grundade på kommunikation med andra – andra människor fungerar både som resonansbotten och bidragsgivare till självbild och självkänsla.⁷⁶

Om individen har en svag självbild, som lätt kategoriseras som negativ, kan det skapa en misstänksamhet gentemot andra. Det kan hindra individens utveckling och förändring. Detta avspeglas när individen döljer eller inte vågar visa sig som den egentligen är, tar rollen som någon annan, eller följer systemet.⁷⁷

Vad vill då individen få ut av det ömsesidiga utbytet med andra? Många är rationella i sitt tänkande, och vill kanske få ut så mycket som möjligt med andra. Det kan vara exempelvis uppmärksamhet, beröm, bekräftelse och trygghet men även konflikter, frustration och negativa känslor kan höra till det önskvärda. Till dennes hjälp har personen placerat scheman som organiserar intrycken med omgivningen, så den kan sortera in det i fack. Med fackens hjälp kategoriserar den omgivningen, så som den tycker att det skall vara. Det är inte säkert att det kommer att stämma, men individen gör det antagandet.

Då blir det en självuppfyllande profetia. Detta kan leda till övertolkningar/undertolkningar, och andra individer i närheten agerar, som ger oss attribut för situationer. Det kan vara

74 Dysthe, *Dialog, samspel och lärande* (2003), 99ff

75 Nilsson, *Samspel i grupp* (2005), 20ff

76 Nilsson, *Samspel i grupp* (2005), 82f

77 Nilsson, *Samspel i grupp* (2005), 83

tillfällen som exempelvis en anställningsintervju, möten och träffa en vän, då individen handlar i enlighet med schemat.⁷⁸

3.3.8 Identitetssökande gruppen

Människor tyr sig till grupper där det finns sociala konstruktioner, vilket är mer eller mindre kulturellt betingat. Gruppen är en del av den sociala identiteten, där individerna kategoriserar och organiserar tänkandet. Då de uttrycker sig i ord, eller meningar för den delen, så leder det till kognition, där de bildar sig uppfattningar om någon, som blir stereotypa. Stereotypen⁷⁹ kategoriserar efter likheter eller olikheter och gruppens tolkning blir kraftigt markerad. Kulturen inom gruppen riktar in sig på värderingar och beteendemönster.

Social identitet är de sätt på vilka andra identifierar eller definierar en individ i termer av breda, allmänt accepterade, sociala kategorier eller attribut såsom kön, ålder, yrke, etniskt ursprung, nationalitet eller religiös bekännelse.⁸⁰

För gruppen, är samhörighet och solidaritet nyckelfunktioner, som ger både en objektiv och subjektiv bild av den sociala identiteten. Det objektiva riktar sig till hur man blir betraktad av andra, den subjektiva är sin egen självbild där den kan identifiera sig till gruppen.⁸¹

Då man tillhör gruppen uppfattas man av de andra som mer lika och de utanför som olika, det blir en social kategorisering. Detta kan exempelvis utnyttjas på nationell nivå då olika idrottsevenemang väcker starka känslor och samhörighet.⁸²

Grupper som har en tro till en gud, drar linjer som delar upp rätt och fel. Det gör att gruppens tro gentemot andra grupperingar, är i deras ögon förvirrade och olikta deras tankesätt även om de skulle tro på samma gud.

Konkurrensen mellan grupperna kan leda till laddningar eller konflikter som syns i den sociala identiteten. Då är gruppens tankesätt det enda riktiga, normerna och levnadsmönstret som är inlärd i socialisationssammansättningen tydlig och dömande. Kopplingen mellan kultur och sociala identiteter växer fram, vilket kan definieras som etnocentrism.⁸³

Människor samspekar med andra, för de vill bli sedda, och tillsammans med andra kan de komma vidare och utvecklas då de vill tillhöra en grupp. Det som förenar människor är sammanhang, det kan exempelvis vara familjen, kompisar och skolan. När individer möts i en grupp så utsätts de för situationer de är mer eller mindre delaktiga i, där de tillsammans tar vara på erfarenheten från olika perspektiv. Individerna strävar mot ett mål, och kommer de inte överens med gruppens värderingar så lämnar individen grupperingen. Alla söker delaktighet till något, det kan en grupp förmedla, något som i vissa fall kan gå utanför samhällskulturen eller passa in.⁸⁴

I små grupperingar är det en större socialisation, där individernas egna intressen vägs in mot gruppen. Gruppen är viktig för att förstå hur utveckling av individen och dess lärande, fostrande och samarbetsvilja med andra sker.⁸⁵

78 Nilsson, *Samspel i grupp* (2005), 25ff

79 Individer eller grupper i en offentlig miljö möts av människor som gör underförstådda antaganden brukar kallas stereotyper, Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 46

80 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 116, citat från Lange & Westin (1981) *Etnisk diskriminering och social identitet*, 186

81 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 115ff

82 Nilsson, *Samspel i grupp* (2005), 20ff

83 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 118f

84 Nilsson, *Samspel i grupp* (2005), 20ff

85 Nilsson, *Samspel i grupp* (2005), 13f

I samspelet med andra, vill individen få tillit och status, det stärker individen i sökandet efter sin personliga identitet, där vi blir viktigt för dem inom gruppen.⁸⁶

Gruppens kognition pågår ständigt och är en utvecklande process i kategoriseringen, egenskaperna för gruppen är unik utifrån ett visst tillfälle eller en situation. Det sociala samspelet där individerna tolkar, observerar, förklarar andras beteenden ger sammansatta processer vilket kan sammanfattas till olika tolkningsmönster och attribution.⁸⁷

Attributionen utgår från en individs beteende och tolkar utifrån sin referensram för att få en bild av densamme. Det ger ett motiv, en egenskap eller en avsikt att se vad som uppmärksammat mötet, om det var situerat⁸⁸. Personen söker efter avvikelser som bekräftar normen som finns inom gruppen, bilden av stereotypen blir klar och tydlig. I en trygg tillvaro samverkar människor och skapar en in-grupp.⁸⁹

Gruppen ser ofta sina problem hos andra och påpekar att det är deras fel, där syns den stereotypa bildningen mellan olika grupper. Som en gemensam faktor har de språket och egenskaperna, de får en selektiv visualisering, och ser bara det som de vill se. Dessa stereotyper hamnar då i en ut-grupp, då de befäst som individer som inte kan placeras in i tolkningsramen.

Då individer inte passar in i ut-gruppen utan är avvikande krävs medlemmar med kognitiv förmåga och intelligens för att lyfta in den till in-gruppen. Attributionen blir en pelare för gruppens handlingar. Då något blir negativt laddat med en innebörd bidrar det till att generalisera och det kan i sin tur leda till fördomar om andra individer eller grupperingar. Om det uppstår situationer då samhällsklimatet hårdnar kan en dålig självbild göra att rädslan växer sig starkare och genererar psykologiska handlingar med destruktiva krafter.⁹⁰

Individen kan om den inte blir accepterad i omgivningen och gruppgemenskapen, söka sig till grupperingar som av samhället värderas negativt. Exempel på det kan vara religiösa samfund som inte skolan tar upp i sin undervisning. Inom gruppen kan dock personen få positiv tillhörighet och ett socialt värde. Om individen inte finner samhörighet med normen och därmed hamnar mellan de två systemen. Kan den sträva efter att bryta alla slags normer och regler för att skapa en reaktion från omgivningen. Vilket därigenom får omgivningen att reagera, och då får personen en bekräftelse.⁹¹

86 Nilsson, *Samspel i grupp* (2005), 20ff

87 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 161f

88 Lärandet är beroende av den sociala och fysiska miljön exempelvis läromiljön som är tänkt att likna livet utanför skolan, Dysthe, *Dialog, samspel och lärande* (2003), 42f

89 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 163ff

90 Wellros, *Språk, kultur och social identitet* (1998), 167ff

91 Nilsson, *Samspel i grupp* (2005), 83

4 Webbcommunity

Internet är en stor påse med massa olika informationskällor. Det finns exempelvis hemsidor, portaler, nyhetssidor, där man kan ställa frågor om olika saker. Vi bestämmer själva var vi vill mötas och om det skall ske i *realtid* eller med *fördröjning*. Vi kan samspela om vi vill, bygga upp nya kontakter eller kanske bara prata om något som passar för stunden. Allt vi skriver kan läsas av alla om det är tillåtet, allt beror på var man är inloggad någonstans. När vi kommunicerar använder vi språket, i en given situation, i det sociala samspellet med andra kommer kulturella värderingar in i bilden, de betingelserna påverkar oss i det vardagliga mötet. Grupper vidareutvecklas och tillsammans byter de information som passar den gruppen även om det är en hel del oväsentligt. På Internet finns möjligheten att vara anonym, det är upp till var och en. Du kan skriva saker eller bara läsa, det kan bero på många saker. Gemensamt är att informationen delas, och är en del av den sociala interaktionen på Internet.

Det började med att vi valde ut två sajter som passade in för det som vi tror följer den grund som vi lagt upp. Sajterna Flashback och Bibelsajten är två stora mötesplatser där individer kan antingen delta i ett forum eller ställa frågor. Det är många som vill prata om allt möjligt och diskussionerna som förs öppnar upp för debatt mellan olika debattörer. Svaren visar på en viss relevans till den inriktning vi valt att studera. De som deltar är enligt vår uppfattning ofta sökande efter något, de vill komma vidare, upptäcka och engagera andra för att tillsammans tolka något.⁹²

4.1 Flashback

4.1.1 Bakgrund till sajten

Freedom of speech - use it or lose it!⁹³

Ovanstående motto är själva grunden för Flashback och dess medlemmar. Vilket inte är helt opassande med tanke på att sajten är sedan år 2002 förbjuden att bedriva diskussionsforum i Sverige. Bakgrunden ligger i att medlemmar annonserade om försäljning av pirat TV kort i forumen, vilka enligt svensk lagstiftning är förbjudet. Flashback är endast tillåten ifall man väljer att förhandsgranska alla inlägg, och aktivt raderar samtliga inlägg vilka går emot reglerna innan publicering. Dock lever verksamheten vidare med den skillnaden att man flyttat den del som förbjöds, i det här fallet diskussionsforumen⁹⁴.

Flashback grundades av Jan Axelsson och forumet började sin bana den 21 februari 1983 som papperstidning med namnet *Dead or Alive*. Den 25 juni 1995 började Flashbacks närvaro på Internet och det var först då som det tog fart. Sajten har aldrig behövt annonsera sin närvaro, eftersom man många gånger får gratisreklam från media vilka nämner sajten då någonting har inträffat i samhället⁹⁵. Dessutom använder man sig av mun-till-mun metoden, det vill säga att man delger sajtens adress till sina kompisar eller vänner.

92 Lövheim, *Sökare I cyberspace* (2007), 112ff

93 <http://www.flashback.se/forum/> (2008-05-19)

94 <http://www.flashback.se/forum/> (2005-05-19)

95 <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=147&a=762245> (2008-05-13)

Centralt för Flashback är att alla som vill skall ha en röst och kunna uttrycka sin åsikt, så länge man kan formulera sig på ett sätt som inte bryter mot reglerna⁹⁶. Därför kan man se både Nynazister, drogmissbrukare och andra mer eller mindre ljusskygga individer yttra sig i forumen. Vid ett snabbt besök på Flashbacks forum och vid en snabb överblick ser det till synes ut som att verkligen allt avhandlas. Likaväl som en tråd⁹⁷ där man kan rita sin egen Muhammed bild, kan man finna en annan tråd där någon undrar om man kan ha ateister med på ett kyrkbröllop.

Bild 3. Flashbacks hemsida.

Många väljer dock att bara läsa - och kallas därför för gäster. Endast de som är medlemmar har rätt att skriva och skapa trådar. Dessutom finns vissa forum som bara är synliga för registrerade medlemmar. Idag finns det över 600 000 ämnen som diskuterats i de olika forumen. Man har över 200 000 medlemmar och de har tillsammans gjort närmare 11 000 000 inlägg. De som håller ordning kallas moderatorer och har ansvar för att hålla ordning i forumen. Om man bryter mot reglerna kan man få se sitt inlägg raderat. Är regelbrottet allvarligt kan det medföra en varning eller bannlysning.

Att bli medlem kan upplevas lite omständligt för den som inte är van vid dylika förfaringssätt på Internet. Först behöver man fylla i sitt födelsedatum då det är 18-års gräns på Flashback. Därefter skall man bekräfta att man läst instruktionerna angående regler, hur man betar sig och så vidare. Vidare fyller man i ett valt användarnamn, lösenord och en giltig e-

⁹⁶ Reglerna går att läsa här: <http://www.flashback.info/rules/> (2008-05-19)

⁹⁷ Med tråd menas att någon skapat ett diskussionsämne som andra kan svara på.

post. När man väl slutfört registreringen dröjer det tre dagar efter aktiveringen - innan man kan börja skriva.

Det finns också en engelskspråkig version av Flashback - där man lyder under brittisk lagstiftning. Anledningen till detta har sin bakgrund i det domstolsbeslut som förbjöd Flashback att bedriva diskussionsforum i Sverige. Dock följer man svensk lagstiftning i de forum som är på svenska och riktar sig mot svenskar.

En av anledningarna till att Flashback blivit populär, kan vara att man här har ett forum där man kan bemöta eller rentav utmana medias uppfattning och tolkning av händelser och eller beskrivningar som sker runt om oss. Utan att man blir bortplockad eller på andra sätt tystad. Den anonymitet som råder gör det möjligt att pröva sin egen och andras livsåskådningar genom att det har blivit lättare att ställa känsliga eller pinsamma frågor. Det är dock inte överallt som man har möjligheten att ställa känsliga frågor eller läsa sådana, som faktiskt kan handla om det mesta. Söker man exempelvis frågor inom det religiösa området kan man få del av frågor eller funderingar som med stor sannolikhet inte diskuteras av de forum med en mer religiös prägel.

4.1.2 Primärdata

Sajten är ett öppet forum, här kan alla som vill läsa eller argumentera för sin ståndpunkt, eller motsäga andra.

Forumråden som vi valt ut behandlar i huvudsak kristendomen och språkförmedlingen sker på svenska. Vi har valt ut relevant information som stämmer överens med forumråden. Det är kärnan som är det viktiga, ofta tappar forumråden fokus och då är det upp till moderatorm att stänga flödet eller rätta till så man åter kommer tillbaka till tråden.

Vi har valt att fokusera på en forumtråd som berör vår uppsats, *Tappat sin tro pga FB*⁹⁸

Den som skriver starten på själva frågan vill att andra skall argumentera för eller emot, denna frågeställning. Det handlar om man tappat sin tro på grund av diskussioner på Flashback.

Tappat sin tro pga FB

Högt ärade Peoner!

Lite nyfiken, det pågår mycket diskussioner kring religion i detta FB-forum, kanske beroende på att forumet handlar om religion, mycket kritik och ifrågasättande av religionernas egenheter kommer fram.

/.../

Har dessa diskussioner lett till att någon av debattdeltagarna har omvärderat sin religiösa/ikke religiösa uppfattning, eller att tidigare insikter har blivit bekräftade? Är det någon som har blivit sugen på att söka mer efter sanning, eller kanske helt förkasta? Dela gärna med dig av dina erfarenheter. Hur har dina beslut tagits emot av dina nära och kära? Shine On!

Tråden som startas av en frågande individ vill veta om Flashback är ett forum där man kan förmedla en tro eller inte. Om man får tillräckligt mycket kött på benen, för att komma vidare i sitt sökande.

FB var en bidragande faktor till att jag kom till tro.

Personen som skrivit inlägget, har enligt oss kommit till insikt att tro kan utforskas och sökas vidare med hjälp av diskussioner ute på forumet. Den har tagit del av gruppens argumentation och stärkt sitt förhållningssätt, för att kunna fortsätta utvecklas. Olika

⁹⁸ FB är en förkortning för sajten Flashback

ställningstaganden kan ha givit en mission där man kan ta efter andras kulturella mönster. Den har accepterat att det inte finns någon länk mellan vetenskap och religiös tro. Personen kan ha varit ensam och känner att med tron så öppnades nya vägar och en ny social krets växte fram.

Jag har stärkts i min icke-tro, förut brydde jag mig inte nämnvärt om religion, men nu för tiden blir jag nästan lite upprörd när någon säger sig vara religiös. Hur kan man lägga hela sin själ på att tro på något som det inte finns några logiska belägg för? Sen se hur de desperat kämpar med näbbar och klor för att rättfärdiga sin tro, förmodligen för att de är rädda för att inse att deras tro inte är mer sann än vilket annat slumpmässigt valt påstående som helst som det inte finns belägg för.

Vi tolkar det som att personen ifråga har starka band till vetenskapen, och ser det logiska med en tydlig falsifierbarhet. Debattören kan fortfarande ha en tro, men den är vetenskapligt förankrad i att vara källkritisk. Vi anser att individen vill överbevisa att det måste finnas belägg för en religiös tro, genom att vara starkt skeptisk.

Tvärtom för mig, Fb har lyft min tro. Jag vet att den tål kritik. För det finns många bra debatorer här som verklingen kan bända och vrida i skriften. Och visst kan man få sig en tankeställare i bland, men det är bara positivt. Tvivel hör till den kristna tron. Speciellt tack till Varagian och JemyM ni fostrar mig, även om ni troligtvis inte tänker på det själva :)

Enligt det som skrivs tolkar vi det att personen är en sökande. Den har ett stöd sedan tidigare i sin tro och känner sig delaktig i budskapet som diskuteras. Individen verkar känna sig trygg och nya argument ger nya utmaningar vilka den kan utveckla och kategorisera. Genom att diskutera utvecklar personen sig hela tiden och delar gruppens värderingar, vilka den gärna reflekterar över.

För min egen del så har de flesta diskussioner jag haft i denna forumdel gjort att jag bara känner mig starkare i min åsikt att gud/religioner/osv är påhitt. Lite lustigt att andra säger att samma slags diskussioner gör dem mer starka i sin tro. Detta är alltså inte menat som en pik mot någon som skrivit så utan mer en intressant observation.

Debattören har från början sagt att den inte känner en delaktighet, vilket vi tolkar att den inte delar den sociala gruppens värderingar. Den vill se att det finns en länk så informationen är källkritisk, grundad på det vetenskapliga synsättet. Samtidigt har den reflekterat över att det tycks finnas två läger. Det ena läget har en vetenskaplig grund och den andra en religiös tro. Det finns enligt oss ett tydligt vetenskapligt synsätt i debattörens förmedling.

Skriver under på det. Innan jag började skriva här var jag knappast nämnvärt religiös

Personen har utifrån vår tolkning genom inlägget reflekterat över andras åsikter och känt att den hittat en tillhörighet, som är gemensamt för den religiösa gruppen. Vi anser att personen har sökt och kommit en bit på vägen, tidigare stod det troligen mer och vägde.

Jag kan med gott samvete säga att jag inte hade läst bibeln om det inte hade varit för FB. Så för min del har tron vuxit sig starkare.

Utifrån vad vi observerat anser vi att Individen har sökt efter svar genom att följa diskussionen på forumet. Den har känt sig delaktig i argumenteringen och förtydligar sin religiösa gemenskap med andra. Individen verkar ha reflekterat och sett fördelar och nu börjat söka sig djupare.

Min tro har definitivt stärkts genom det som såväl troende som icketroende skriver. Precis som /.../ sagt så "skolas" jag av alla insatta debattörer, såväl kristna som ateister och icketroende eller muslimer. Jag kan bara tacka för att jag får fördjupad kunskap om Bibeln och olika perspektiv på livet. Vad gäller egentliga tvivel i tron så har jag ständigt gott om den varan, men det framkallas sällan av argumentationen på FB. Tvärtemot vad forumets icketroende tycks tro så rör mycket sällan diskussionerna som förs här kärnan av min tro. Vill man rubba mig i tron så måste man beröra det som är själva kärnan, Gud. Lustigt nog får jag känslan av att alla diskussioner på detta religionsforum berör allt utom just Gud.⁹⁹

Personen har enligt vår tolkning upptäckt att den till viss del delar gruppens värderingar men forumet kommer inte ned på djupet, utan ältar det vanliga. Det kan vara steget att söka vidare, då man har tillräckligt under fötterna för att reflektera och se sin väg till Gud. Det är där den existentiella fördjupningen och dess språk, normer värderingar kommer in i bilden.

4.2 Bibelsajten

4.2.1 Bakgrund till sajten

Kyrkans roll i samhället har successivt förminskats men trots detta håller inte tron på att dö ut, även om så kan tyckas utan den har bara antagit nya former¹⁰⁰.

För inte så många år sedan fick Internet sitt stora genombrott, och miljoner människor världen över satt därmed ihop i ett jättelikt nätverk. Här kunde man på ett snabbt sätt dela sina åsikter, värderingar eller religiösa övertygelse med andra, och även ta del av andras.

Men hur har då religionen och andligheten lyckats anpassa sig till det nya informationssamhället?

Flera etablerade samfund och även privata initiativ såsom exempelvis Bibelfrågan.com¹⁰¹ var snabba med att dra nytta av den moderna tekniken och dess möjligheter. Bibelsajten.nu¹⁰² är en annan sida som var tänkt att vara en mötesplats för unga där man kunde debattera och ställa frågor inte bara om kristendomen utan också om andra religioner och dess trosutövare.

Ibland kan det vara skönt att bara kunna ställa en fråga som man funderat på, utan att behöva ringa till eller besöka en kyrka.

⁹⁹ <http://www.flashback.info/showthread.php?t=669397> (2008-05-24)

¹⁰⁰ Lövheim, *Intersecting Identities: Young People, Religion, and Interaction on the Internet* (2004), 28ff

¹⁰¹ Sajten startade 1996 och är inte bunden till någon enskild trosinriktning utan har som enda syfte att fungera som en objektiv kunskapsresurs

¹⁰² Sajten startade 1999 och är ett bevis på att ett ekumeniskt samarbete mellan olika samfund på Internet kan fungera

frågesök

- meny**
- Start
 - Bibelguide
 - A till Ö
 - Artiklar
 - Film
 - Musik
 - Frågelåda
 - Tävling och skoj
 - Länkar
 - Läs om sajten

om sajten

Illustrationer på Bibelsajten:
 Jonas Nimmersjö
 Lars Segerstedt
 Art Today
 Text när inget annat anges:
 Mikael Hansson
 Design och programmering:
 Johannes Hansson
Kontakt

Hjälper inte Gud barn som svälter?

En av mina kompisar frågade varför Gud låter oskyldiga barn svälta ihjäl. Jag började med att säga att det inte är Guds fel och att han inte bestämmer vad som ska hända, att alla har fri vilja. Men vad kan jag svara?

Hjälper inte Gud barn som svälter?

Hur ser kristendomen på lögnen?

Hur ser kristendomen på lögnen, finns det olika sätt att se på lögnen inom de olika kristna grenarna? Finns det lögnen som är okej? Finns det något exempel på lögnen i Bibeln?

Hur ser kristendomen på lögnen?

Jag är besviken på kärleken

Tack för en sån bra sajt och för att man får svar på det mesta. Jag är kristen och tror på gud, men jag har blivit väldigt besviken med kärleken, jag träffar inte den rätta? Och det jag mest är rädd för att leva ensam?

Jag är besviken på kärleken

Fruktade många döden på Jesus tid?

Signaturen PM undrar: Fruktade många döden förr i tiden när Jesus levde, och i sådanafall varför?

Fruktade många döden på Jesus tid?

Kolla frågelådan
 Nu 2877 frågor!

- Kan vi se andar?
- Synen på lögnen?
- Besviken på kärlek
- Rädd för döden?
- Barn som svälter?
- Jerusalem heligt?
- Skapelsen?
- Farsan till himlen?
- Gud läker mina ögon?
- Vad är Guds rike?
- Vanhelgande skändligheten?
- Mobbad i kyrkan!
- Katolsk karismatisk?
- Min okristna kompis
- Bli mer troende?
- Är Gud fantasier?
- Olika religion och vill gifta sig
- Prästens skjorta?
- Katolsk vigsel
- Varför begraver man?

- Välj frågor ur arkivet
- Ställ en fråga
- Visa fler senaste

Bibeln och skolan
 Tips och idéer

bibeln.se
 Läs Bibeln på nätet

Bild 4. Bibelsajtens hemsida.

Webbplatsen har som syfte att väcka nyfikenhet hos tonåringar i frågor som är relaterade till Bibeln och berör unga människors vardag. Idag har hemsidan växt, och man har enligt sajten själv besvarat ca 10 000 frågor både i privat *e-post* och på hemsidan. Sajten är ett ekumeniskt samarbete mellan olika samfund och drivs av Svenska kyrkans unga, Svenska baptisternas ungdomsförbund, EFS¹⁰³ och Svenska Bibelsällskapet, vilket gör att de som svarar på frågor är väl insatta i det som efterfrågas och kan ge relevanta svar. Man har under senare år även fått ytterligare stöd från bland andra Metodistkyrkans Ungdomsförbund, Svenska Missionskyrkans Ungdom och Sverige Unga Katoliker.

På sajten finns en mängd artiklar där aktualiteter som kloning, abort, homosexualitet, terrorism med mera kopplas till Bibeln och olika uttolkares syn. Andra exempel på innehåll är frågelåda, bibelguide och länkar där besökare kan ta sig till kyrkor och kristna samfunds webbplatser. Man får gärna ställa frågor till dem men det kan vara bra att titta i arkivet först ifall någon annan har ställt en liknande fråga. Hittar man inte det man undrar över, skickar man *e-post* till någon av de personer som finns för att besvara de frågor som kommer in till sajten. De personer som svarar på frågorna representerar flera olika samfund och kyrkor.

Det kan finnas vissa likheter mellan traditionell bibelläsning och religionssurfning. När man surfar på Internet klickar man sig ofta från en plats till en annan ofta i en obestämd ordning. Likaså läses kanske inte Bibeln från pärm till pärm, utan man kan hoppa fram och tillbaka och läsa ett stycke i taget. Detta förfaringssätt torde kanske underlätta för såväl bibelläsare likväl den som inte ens öppnat en bibel innan att ta till sig informationen via något välbekant. Nya olika religionskombinationer och även samfund har dykt upp i Bibelsajtens fotspår. Dessa kan troligen locka till sig även de som i sökandet av religion, trosinriktningar, livsåskådningar använder Internet som en alternativ väg i jakten på svar.

103 Evangeliska fosterlandsstiftelsens barn- och ungdomsförbund

4.2.2 Primärdata

Bibelsajten var om man backar tillbaka något år som Flashback ett forum, men inläggen blev ifrågasatta. Därför svarar man idag enbart svarar på inskickade frågor. När man började med frågorna vilka ofta har existentiellt innehåll bidrar man med att gå in på djupet då någon sökande frågar om trosfrågor.

Vi har valt ut en av de 10 000 frågor från forumet, vilken vi anser stämma överens utifrån vårt syfte.

Frågan handlar om: *Vad betyder kristendomen i dagens Europa?*

... präst i Svenska kyrkan svarar:

Hej

Wow, det var ingen liten fråga precis...

Utan att vara nån expert på dagens Europa så tänker jag följande:

1. Kristendomen betyder ganska mycket. Över hela Europa har kulturen påverkats av kristendomen ställning genom årtusendena. Våra tankeperspektiv och värderingar har i hög grad präglats av kristendomen. Därför hör kristendomen till det europeiska arvet – det hör till vår identitet och säger något om vilka vi är. För att få kläm på sin identitet, måste man känna till sina rötter. Därför menar jag att kristendomen som idébärande struktur har lika stor betydelse för Europa som romarriket eller antikens Grekland har haft.

2. Kristendomens betydelse är ganska liten. Kyrkornas kulturella inflytande och påverkan i dagens Europa har minskat rejält. Sekulariseringen (=minskat intresse och engagemang för religion och kyrka) har fått större och större utbredning alltsedan vi övergick från jordbrukssamhälle till industrisamhälle. Däremot är sekulariseringen inte lika omfattande i de sydeuropeiska länderna. De katolska och ortodoxa kyrkorna präglar fortfarande kulturen och livet i länderna kring Medelhavet.

3. Kristendomen spelar och kommer att spela en viktig roll i Europa, tror jag. Förr hade kyrkan en särställning i samhället, men så är det inte längre och kommer aldrig att bli. Den kristna kyrkan har inte längre monopol på andlighet eller livsfrågorna. Kyrkorna har också utvecklats till att bli mer självkritiska och demokratiska i sin organisation, vilket är nödvändigt för trovärdigheten.

Hela Europa har blivit mer mångkulturellt och i ett samhälle med många olika sidor tror jag att behovet av andlighet och att få hitta sina svar på livsfrågorna betyder mer och mer. Intresset för traditionella kyrkor är inte så stort, men intresset för Bibeln, kristen tro och de existentiella frågorna är stort.

Bibelsajten är ett exempel på det! Det jag ser som ett problem inför framtiden är när vissa grupper vill ha monopol på kristendom. T ex finns vissa politiska partier i Europa som säger sig stå på kristen grund och vilja värna om kristna värden. Är då deras politik mer kristen än andra partiers? Nej, inte med nödvändighet. Bara för att man etiketterar ett sammanhang som kristet behöver det inte komma närmast andan hos Jesus Kristus. Likadant finns skolor, andra institutioner och organisationer som gör anspråk på att vara "kristna" alternativ. Dom kan vara bra och göra ett gott arbete, men jag har svårt att se att vitsen med att ständigt avgränsa kristendomen. Måste man som troende kristen ha en "kristen" utbildning, läsa "kristen" litteratur, rösta på ett "kristet" parti, lyssna på "kristen" musik, äta "kristen" mat och köra en "kristen" bil? Det blir ju absurt i förlängningen! I framtiden tror jag kristendomen är en rörelse att räkna med om kristna och kyrkfolk finns med i många olika sammanhang och inte bara håller sig för sig själva.

104
...

I frågeställningen som personen gör om kristendomens betydelse, anser vi att prästen lyfter upp svaret på frågan genom sitt svar att kulturen har påverkats under mycket lång tid över de senaste årtusendena. Hela samhället, och dess normer grundar sig på den kristna traditionen, något som vi har med oss in ända till skolan. Enligt Lpo94, skall vi

104 <http://www.bibelsajten.nu/visaFraga.asp?id=553> (2008-05-10)

I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.¹⁰⁵

Skolan förmedlar traditionen och tar tillvara på varje individs förmåga. Det är en del av vår identitet, där vi har rötter, inom Europas gränser.

Samhällsnormen förändrades i och med att vi övergick från jordbrukssamhället till industrisamhället, vilket i sin tur lett till en tydlig sekularisering.

Dagens grupperingar splittras upp, men även förenar beroende på vart du bor. Det kommer att spela roll även i framtiden för det kommer att finnas kvar i våra rötter, även om rollen är mer tillbakadragen. Det innebär att normerna fortsättningsvis kommer att utmanas och splittras för vi har fått ett mångkulturellt samhälle. Ungdomar fortsätter att söka svar på livsfrågorna, de är en del av normen och följer det inte övriga linjer med samhället finns det risk för fortsatt uppluckring. När individen vill söka sig djupare in i tron, hoppar individen över allmänna forum, den kanske inte vill att svaren ifrågasätts. Det kan leda till att det delar upp de troende och icketroende i olika läger.

Normen och demokratin är viktigt för fortsatt utveckling, värderingar speglar allt ända upp till det politiska planet. Där man förväntas följa en rak linje med tydliga spår om man bor på vissa ställen inom Europa, på andra ställen kan de vara mindre skillnader. Politiken om värderingar inom religionen minskar och det blir ingen större skillnad i samhället vare sig du läser på en skola med en viss religiös inriktning eller vanlig. I framtiden förväntas en mer öppen roll, från kyrkans sida, där familjeliv och tro kan förenligt mötas.

4.3 Religionens framväxt i skolan

4.3.1 Religion enligt styrdokumentet för grundskolan

Religion handlar om hur individen tar till sig och reflekterar över sitt eget liv, för att agera ansvarsfullt i frågor som berör existentiella och trosfrågor. En utvecklingsprocess berör frågorna och fördjupar till en diskussion, som rör livsåskådningen. En fördjupad förståelse för de större religionerna kan ge kulturella och etiska ställningstaganden då andra religioner utövar traditioner inom kulturen. Vid ett aktivt deltagande kan olika värderingar lyftas fram så en tolerans gentemot andra religioner byggs upp. Religionen ska även vila på demokratiska värden och fördjupa förståelsen för människans egenvärde, lika värde och empati till de svaga, genom att öppna upp det etiska perspektivet. Tiden är en viktig del i att förstå hur de kristna traditioner som byggt upp vårt samhälle speglas in kulturen.

Världen är under ständig förändring, men att stanna upp och titta på hur religionen speglas både på individ och på samhällsnivå, ger beaktning i de egna livsfrågorna.

Religionsundervisningen tar sin utgångspunkt i att man kan vara religiös eller inte, men att metodiskt genomarbeta livsfrågor och tolkningar kan människan finna sammanhang. Detta syns som uttryck i traditioner, riter, berättelser och myter.

Etiken belyser den personliga livslånga processen i sådant som berör individen och rätt och orätt, där vardagens etik belyses i diskussioner om tankar, system och regler, utifrån andras livsåskådningar.

För vissa är tro viktigt, ett centralt begrepp, där texter, symboler, kost, kult och etiska ställningstaganden ger sitt uttryck hos individen. Religionen ska ge fördjupade förståelse i andras religioner men även den egna uppfattningen som påverkar traditioner och kulturer. Det

¹⁰⁵ Skolverket, Lpo94, 3

Svenska samhället är uppbyggt på kristendomsinfluerade värde och normsystem, där rättsystem, kultur och traditioner kommer in i bilden. Att ha god insikt i bibeln kan hjälpa individen till att tolka och få en god förståelse till kunskapen om sådant som påverkat livsåskådningen. Ämnet strävar mot att ge uttryck för en jämställdhet, där individen får ta del av och behandla religiösa ställningstaganden som berör relationer mellan människor. Estetiska uttryck och gestaltningar tillhör ämnet där erfarenhet av konst, musik, riter och andra högtider vilar på en teoretisk grund. Känslan och upplevelsen ska stärka individen och ge den möjlighet att fördjupa sina kunskaper till ett personligt plan.¹⁰⁶

4.3.2 Religion enligt styrdokumentet för gymnasiet

I gymnasiet ska individen reflektera över existentiella och etiska frågor vilka utgår från andra perspektiv än de man har i sin vardag. Andra religioners livsåskådningar skall ge en ökad förståelse för hur man kan ta ställning till värdegrunden i det samhälle de lever och verkar i, men även i det samhälle eleven utgår ifrån. Det etiska ställningstagandet, där insikter om andras villkor och deras traditioner vävs in i vårt pluralistiska samhälle, så vi kan samspela och föra diskussioner med varandra. I Sverige är traditionen vilande på den kristna synen, och västerländsk humanism vilket styr tolkningen av värdegrunden.¹⁰⁷

4.3.3 Rapport om religionens framgång i skolan

I en undersökning gjord på högstadiet, huruvida SO-undervisningen håller måttet i religionsundervisningen skriver Vilgot Oscarsson, om kunskapsfrågorna i NU-03 undersökningen och kopplingen till Lpo94. Han har även med annat bakgrundsmaterial, men ser samma mönster. I undersökningen kom man fram till att cirka hälften av alla elever inte nådde upp till de krav ställda på religionskunskapen enligt kursplanerna. Där tyngden låg på faktakunskapen om exempelvis våra högtider.¹⁰⁸

När det gällde den etiska förmågan tyckte de flesta klara av att distansera och förstå vad det innebär då man frångår lagar, eller att fuska. De tycktes ha goda kunskaper i den demokratiska värdegrunden. I den senaste undersökningen angav flickorna att de inte tryckte speciellt hårt på solidaritet och ärlighet men killarna jobbar mer för argumenten. Djuren tycks engagera tjejerna mer än killarna, där djurförsök var en viktig pelare.

I reflektionen över Livsfrågor och att nå dessa mål gavs uttryck såsom traditioner, riter, berättelser och myter.¹⁰⁹

Existentiella frågor väger tungt, över hälften skulle vilja ha ett djupare resonemang kring frågorna där de inte fått reflektera om döden, kärleken och krig.

Dessa resultat, dvs elevernas prioriteringar av den individuella, hedonistisk livsvärden, stämmer mycket väl överens med resultat från andra ungdomsundersökningar¹¹⁰

Om eleverna gör paralleller med andra ämnen känner de att religionsundervisningen inte är ett ämne som de kan nyttja i sina framtida studier. Det finns ett uppdämt behov om att belysa existentiella och etiska frågor, för att behålla ämnets karaktär.¹¹¹

106 Skolverket, styrdokument, *religion* (2000)

107 Skolverket (2000) Kursplaner och betygskriterier: kursplan för Samhällsorienterade ämnen

108 IPD-rapporter nr 2006:03, *Erfarande och synvänder* ”En artikelsamling om de samhällsorienterade ämnernas didaktik”, 35ff

109 Skolverket, styrdokument, *religion* (2000)

110 IPD-rapporter nr 2006:03, *Erfarande och synvänder* ”En artikelsamling om de samhällsorienterade ämnernas didaktik”, 38

5 Slutdiskussion

Vi vet egentligen mycket lite om hur framtidens samhälle kommer att utvecklas. Mycket tyder på att datorn och IT¹¹² har kommit för att stanna samt att denna omständighet påverkar en allt större del av vår vardag. Dagens ungdomar föds i en tid där IT utgör en betydande del av deras vardag. Detta måste skolan ta i beaktande. Skolan har på uppdrag av svenska staten ett ansvar att ge eleverna en tillräckligt bra utbildning som är så pass samhällsförankrad att de klarar att orientera sig i det samhälle som råder.

Vi har valt att dela upp det sociokulturella perspektivet mellan två teoretiker, Dysthe och Giddens. Dysthe pekar på att samspelet är den dialog där ett lärande sker medan Giddens talar om att identiteten skapar individen i socialiseringen. I skolans uppdrag för den frivilliga skolformen Lpf94, trycker den på att kunskapsförmedlingen sker genom en aktiv diskussion¹¹³

5.1 Sociokulturellt perspektiv

5.1.1 Introduktion

Dysthe, Olga har forskat på hur den konstruktivistiska synen på lärande, där kunskap konstrueras i möten med andra människor och inte genom individuella processer. Individer interagerar med varandra, de kommer tillsammans vidare och kan lära sig något nytt. Det är relationen, där samspelet äger rum och kommunikationen appliceras som är avgörande i lärandeprocessen. Dysthe tar upp sex aspekter, vilka förklaras i nästa kapitel. Dessa påverkar den sociokulturella synen.¹¹⁴

Vi har utgått från det sociokulturella perspektivet i vår granskning, där vi titta på vad som tagits upp inom forumet och hur det lett vidare genom kommunikation med andra.

5.1.2 Teori – Dialog, samspel och lärande

Det sociokulturella perspektivet har enligt Dysthe sin grund i Dewey och Meads teorier, där kunskapen konstrueras genom aktivitet där individer agerar i en grupp med kulturella gemenskaper. Bakhtin fortsatte utvecklingen och såg att dialogen var en del av människans sätta att utveckla språket och förmedla mellan individer. Förmedlingen sker aldrig ensamt, utan tillsammans med språket där kulturella och historiska normer finns inbyggda, som även Vygotskij vidareutvecklade.

För att förmedlingen ska ske, är den situerad och därmed också invävd i beroendet av kulturen och språket¹¹⁵. Motivationen är inbyggd och betonar kulturella förväntningar, på dagens ungdom, där de är i miljöer som skapar interaktionsformer så de kan utveckla sin identitet. Uppskattningen ger motivation till ett fortsatt sökande och lärande. Det som styr är graden av meningsfullhet, vilket bestäms av den grupp man tillhör.¹¹⁶

111 IPD-rapporter nr 2006:03, *Erfarande och synvänder* ”En artikelsamling om de samhällsorienterande ämnenas didaktik”, 35ff

112 IT är en förkortning för Informationsteknologi

113 Skolverket, *Lpf 94*

114 Dysthe, *Dialog, samspel och lärande* (2003), 31f

115 Dysthe, *Dialog, samspel och lärande* (2003), 34f

116 Dysthe, *Dialog, samspel och lärande* (2003), 38f

Dystes sex argument som påverkar den sociokulturella synen på lärande:

1. Lärande är situerat.
2. Lärande är i huvudsakligen socialt.
3. Lärande är distribuerat.
4. Lärande är medierat.
5. Språket är grundläggande i läroprocesserna.
6. Lärande är deltagande i en praxisgemenskap.¹¹⁷

Lärandet är situerat, vilket består i att personen drar lärdom utifrån den diskussion eller situation som den befinner sig inom, där aktiviteten i sig är en del. Det finns ingen isolerad handling, utan det vävs samman med det livslånga lärandet.

Lärandet är i huvudsakligen socialt, vilket delas in i två delar där man i ena fallet lär sig utifrån gruppen och i det andra med kulturella och historiska sammanhang. Handlingsmönstret är djupt rotat i det tidigare samhället och man lär sig delta och bli en del av kulturen, så man kan använda begrepp och tankesätt.

Lärandet är distribuerat, olika individer är olika djupt insatta i kunskaper, vilket visar skickligheten, för att få en helhetssyn. När kunskapen diskuteras utvecklas nya faser så den kan spridas ut till andra och ifrågasättas eller valideras.

Lärande är medierat, det vill säga vi använder språket som ett verktyg för att förmedla information i möten med andra. Människan utvecklar redskap för att kommunicera, som appliceras på många olika sätt då kan forum, Internet eller bilden vara ett redskap på vägen. Språket är det viktigaste medierade redskapet för människan i sociala sammanhang.

Språket är grundläggande i läroprocesserna, då vi kommunicerar och handlar utifrån språket, då vi använder det för att förmedla och påverka andra. Språket är i sig grundvillkoret för att lärandet skall äga rum. Vi har tre typer semiotiska, semantiska och den retoriska. I varje förmedling i språket, uppstår värderingar, vilket placerar oss i en kulturell och historisk tradition.

Lärande är deltagande i en praxisgemenskap, vi lär oss delta i sociala processer där ett lärande äger rum.

Dysthe menar att den sociokulturella processen är en förutsättning för ett lärande och utvecklande. Ungdomar möts i forumen, delger varandra med språket vilket det förmedlar med att läsa, skriva och reflektera över andras inlägg. De delar med sig av varandra och ger en djupare kunskapssyn, kommunikationen är förutsättningen för lärandeprocessen.¹¹⁸

5.2 Social Identitet

5.2.1 Introduktion

I studien används Anthony Giddens teorier kring samhälle och individ i granskningen av vad som tagits upp i diskussionerna på sajterna och hur det lett vidare i interaktionen med andra.

Sociologen Anthony Giddens har forskat inom begreppet socialisation och dess betydelse vid formandet av en identitet. Under socialisationen formas vår individualitet och förmåga till

¹¹⁷ Dysthe, *Dialog, samspel och lärande* (2003), 42

¹¹⁸ Dysthe, *Dialog, samspel och lärande* (2003), 42ff

att självständigt kunna fatta beslut. Det är genom interaktionen med vår omvärld som vi formas i vår identitet och ges kunskap om vem vi är och hur vi uppfattar oss själva.

Giddens beskriver det som en process där människans beteende kontinuerligt formas utifrån det sociala samspelet vilken pågår hela livet.

5.2.2 Teori – Socialisation, identitet och kultur

Att vara tonåring kan vara förvirrande på många sätt, man funderar mycket på sig själv och sin identitet. Tidigare under 1900-talet var oftast ens identitet utstakad, då man föddes in i ett kollektiv med små möjligheter att ändra den rollen. I samband med Internets intåg gavs en möjlighet att ändra och forma de delar av identiteten som tidigare varit svåra att komma åt. Man är inte längre fast i enbart en identitet utan kan växla mellan flera olika jag¹¹⁹.

Alla val man gör i livet påverkar dock hur identiteten formas, det handlar om individens samspel med världen.

Socialisationsprocessen kan delas upp i två delar. Den första delen kallas för primär socialisation och sker under barnets tidiga år, och utgör det mest intensiva skedet i barnets uppväxt. Här får barnet det grundläggande språk- och beteendemönstren som ligger till grund för ett kommande lärande. Familjen är här oftast den viktigaste parten då barnet tillbringar den största delen av sin tid i detta sällskap. Den sekundära socialisationen inträffar efter den tidiga barndomen och fortsätter sedan livet ut. Här har andra parter tagit över det ansvar familjen tidigare haft. Exempel på dessa kan vara kompisar, skola, idrottslag, massmedia eller Internetforum. Samspelet i dessa sociala kontexter hjälper individen att skapa egna värderingar¹²⁰. Giddens menar att man inte bör se identitet som något statiskt och färdigkonstruerat. Socialisationen formar identiteten under hela livet och innebär en växelverkan mellan individen och yttre faktorer.

Giddens nämner även att det finns flera olika identiteter, där främst två stycken kan urskiljas. Den ena är social identitet vilken rör de kännetecken andra tillskriver en individ. Vilka kan ses som markörer i bemärkelsen att de anger vad personen är. Samtidigt som de visar för andra individer med likartade markörer att man har samma kännetecken. Exempel på sociala identiteter kan vara pappa, student, singel, bilmekaniker, muslim. Flertalet människor har en social identitet som inrymmer många attribut. En individ kan vara både pappa, singel, elektriker, muslim.

Den andra är den personliga identiteten visar oftast på något specifikt som skiljer individer åt. För individen är det oftast det egna namnet som är en viktig del i individualiteten¹²¹.

Att forma sig själv, sin identitet är en ständigt pågående process som hela tiden konstrueras och omkonstrueras av den omgivande världen. När samhället inte längre – som i det traditionella – tillhandahåller ramar och fasta strukturer för människors identitet, blir det viktigt eller till och med nödvändigt för människor att bygga sin egen självidentitet. Ett viktigt medel för detta är vår livsstil. Många av de beslut vi fattar kan ses utifrån att de fyller en funktion i vår livsstil och därmed vår självidentitet¹²².

När Giddens talar om kultur är det i betydelsen något som skapas och omskapas i samspel mellan människor. Därför bör det inte tolkas som något absolut eftersom det förändras över tiden. Likväl som att det inte egentligen finns någon universell kommunikation, eftersom vi alla uppfattar och tolkar saker olika. Som tidigare nämnts använder sig individen av olika markörer och attribut för att markera sin identitet samt grupptillhörighet. Med hjälp av

119 Giddens, *Sociologi* (1998), 43f

120 Giddens, *Sociologi* (1998), 42f

121 Giddens, *Sociologi* (1998), 43ff

122 Giddens, *Sociologi* (1998), 37f

kulturen så känner individer igen varandra och det är även en indikator på den gemenskap som individer delar med varandra.

Alla kulturer har någon form av språk som människor använder sig av för att kommunicera med varandra¹²³. Språket kan vara både verbalt och icke-verbalt. Det icke-verbala språket, kompletterar det verbala språket och kan innehålla information och kunskap som går utöver det verbala. När människan genom socialisation tillägnar sig språket tillägnas också kulturen vilket i sin tur påverkar vår perception, tänkande och beteenden. Barnet möter den egna kulturen under sin socialiseringsprocess och lär sig den egna kulturens raster. Ett kulturellt raster syftar till kulturspecifika, centrala synsätt som påverkar människors känslor, handlingar och tankar oavsett kultur. Det är genom det kulturella rastret som människorna tolkar verkligheten.

Beroende på vad individen har för kulturell bakgrund kan det uppstå skillnader när det gäller olika sociala koder som existerar och vad som anses acceptabelt för en grupp. Skolan är en sådan plats som i hög grad präglas av kulturell mångfald. I ett samhälle som därför präglas av kulturell mångfald utvecklar invånarna en förmåga att vistas i olika kulturella miljöer, vilket får betydelse för utvecklandet av olika sociala roller¹²⁴.

5.3 Slutdiskussion

I slutdiskussionen inleder Dysthe där vi använder det sociokulturella perspektivet som en röd tråd. Språket med dess kulturella traditioner och historia, vävs in i dialogen med andra och skapar sociala mötesplatser för individer där de får reflektera. Vi bygger på diskussionen med Giddens och lyfter fram att genom socialisationsprocessen, där interaktionen med andra formar vår identitet, då de tar lärdom av varandra. Slutligen sammanfattas Dysthe och Giddens där de tillsammans väger in identitetssökandet.

5.3.1 Slutdiskussion – Dialog, samspel och lärande

När vi valde att börja sökandet efter vad Internet kan göra fann vi rötter i Lövheim: s avhandling. Hon har i Göran Larssons antologi, *Talande tro om Religiös identitet på Internet* kritiskt granskat hur ungdomar kommunicerar på Internet för att hitta delar av sin identitet när det rör religionen. Diskussionen, har rötter i det sociokulturella perspektivet på att se hur språket utgör länken i kommunikationen med andra människor, där man influeras av andras traditioner.¹²⁵

Först går vi in i Flashback, forumet där användare kan vara anonyma om de vill. De har ett kodat namn vilket enligt vår erfarenhet ofta betyder något för dem själva. Vi fortsätter in i Bibelsajten och ser hur frågor behandlas, och varför de tas upp. Är det samma saker som diskuteras, på de båda sajterna även om det är olika sätt att behandla svaren?

Bibelsajten, som stängt sina forumtrådar förstod vi oss inte på. Varför stänga något öppet där alla gavs en möjlighet att snabbt kunna svara utan fördröjning? Då förblir det en vägg mellan religion och övriga världen i ett slutet sällskap. Föreställningen har förändrats under tiden som gått och vi har fått nya perspektiv på tillvaron. Bibelsajten är numera en sajt där man ställer olika frågor som framförallt är riktat mot ungdomar. På sajten finns cirka 10 000 frågor, vilka är besvarade av aktiva medlemmar inom olika religiösa organisationer.

123 Giddens, *Sociologi* (1998), 37f

124 Giddens, *Sociologi* (1998), 229f

125 Larsson, *Talande Tro*, En antologi (2003), 119ff

När man aktivt deltar i ett forum läser man en stor mängd med inlägg, man ser då oftast vad kärnan av forumtråden är och vilka inlägg man kan bortse ifrån. När vi skrev bakgrunden till arbetet och diskuterade, kunde man snabbt se vilka av inläggen med relevant information och därefter sortera bort övrigt. Kvar fanns de som berört kärnan och hade relevans i vår frågeställning.

Ute på Internet finns allt och människor samt deras namn bakom alla koder kan vara svårtolkade. Det är deras syn på hur man handskas med motsägelser, medhåll och total förvirring eller sågning. Vissa är knytan till sin tro om den så är vetenskaplig eller religiös. Då spelar det liten roll vad de andra säger, det är bara flytande och delar fältet i två ben.

Dysthe som är forskare inom den sociokulturella sfären säger att kunskapen konstrueras i möten med andra människor. Ute på forumet, möts människor i situerade situationer, användaren, skriver kärnan till frågan vi utgår ifrån i vår studie: *Har du tappat din tro på grund av FB?*¹²⁶

Vad trådskaparen troligen vill veta i sin fråga är hur andra människor har tagit ställning, då den läst i forumet och tagit del av inlägg. Då möts man och förstår varandra, är en del av lärandet och förmedlar med hjälp av ett språk. Ungdomarna är då med i en social konstruktion och man kommer överens med hjälp av kulturella och historiskt inbyggda sammanhang. Den kultur som de tillsammans lever i delar deras tankar och begrepp. Individerna har olika djup i sin kunskap och försöker förmedla sin bild, sina kunskaper till andra, vilket blir distribuerat. Då kan kunskapen mellan individerna ifrågasättas eller valideras. Det medierade mötet enligt Dysthe är då språket är en kunskapsförmedling, människan är unik, den har utvecklat ett verktyg som gör det möjligt att genom samspel mötas och använda språket för att förmedla kunskap i olika reflekterade situationer. Internet som sådant eller skriften i forumet är andra sätt att förmedla språk. Utan det sociala samspelet eller dialogen sker inget lärande primärt¹²⁷. Språket är och förblir medlet att påverka andra i deras lärandeprocess, genom att använda de normer och värderingar som samhället och religionen har invävt i den kulturella och historiska traditionen. Det kristna synsättet genomsyrar skolan, såväl som övriga samhället. De processer som äger rum, de lär vi oss att utforska om det stämmer med vårt handlande. Handlandet i sig blir reflektionen, där de fördjupas i inläggen om de känner att det finns subsans i deras kontext för att delta.

Frågorna på Flashback blir ytliga och saknar djup, och de sökande med mer djup i sin religion får oftast inte ut en något i en kommunikation med andra. De fortsätter troligen sitt sökande men dras till andra platser där de känner att det finns samspelande parter som kan svara på viktiga existentiella frågor.

Ungdomar söker sig förutom till Flashback även till Bibelsajten, vad är det där som drar deras uppmärksamhet och får dem att ställa frågor? På Bibelsajten finns också en dialog vilken sker mellan skribenterna men kan läsas av alla som vill veta vad som tas upp till diskussionen. Personen ställer en fråga och söker efter något, i detta fall *Vad betyder Kristendomen för dagens Europa?* En präst svarar med ett långt inlägg, vilken förhoppningsvis kan möta motparten och därmed förstå vad prästen förmedlar. Frågan är grunden till ett samspel då båda parter försöker kommunicera och dra lärdom från varandra.

Då någon svarar är det ett socialt möte där man lär av varandra i mötet med språkets hjälp. Invävt finns de historiska och kulturella mönstren, där kunskapsdjup skall hjälpa alla till att reflektera, så att nya mönster kan öppnas upp och spridas till andra förutom skribenterna. Alla deltagande om det är läsande eller de som svarade på frågorna eller de som skrev frågan söker sig till en grupp där ett utbyte kan ske. Om ingen skulle svara på frågan skulle inget lärande ske, det är den sociala processen som är grunden till ett lärande.

126 FB en förkortning av Flashback

127 Dysthe, *Dialog, samspel och lärande* (2003), 41ff

Vad skilde sajterna åt, när båda visar på att det finns ett samspel och den är tydlig. Det som var tydligast var djupet i frågorna och svaren på Bibelsajten. De svarades av någon som var en del av den kristna traditionen med dess kulturella och historiska rötter. Det fanns en möjlighet till djupare kunskapssyn, där svaren inte var så splittrade den som frågade kunde få ett existentiellt svar. Det existentiella fanns det många frågor om vilket även NU-03¹²⁸ undersökningen visade på. Det finns många läsare i forumet och på frågesajten, vår förhoppning är att de kan delta genom att känna ett samspel då de läser om frågorna i inläggen och är en del av den sökande gruppen som leder vägen mot den religiösa identiteten. Flashback har en ytlig diskussion där det ofta saknas substans, vilket kan ge grupperingar och kommunikationssvårigheter med dem som är intresserade av djupare diskussioner som på Bibelsajten.

5.3.2 Slutdiskussion – Socialisation, identitet och kultur

Då fenomenet Internet är relativt nytt, finns det än så länge inte en uppsjö av studier att välja mellan. Vi har dock kunnat få fram några relevanta för vår studie av hur unga söker sin religiösa identitet på Internet. En av studierna är Göran Larssons: *Virtuell Religion: Globalisering Och Internet*. Den studien ger en bred inblick i religion och Internet ur ett globalt perspektiv¹²⁹. Diskussionen i boken kan även härledas till Giddens socialisationsprocess som menar att det är genom interaktionen med vår omvärld, där vi formas i vår identitet¹³⁰.

När man befinner sig ute på Internet, och läser andra inlägg på ett forum, kan det te sig svårt om man inte känner till de koder och rutiner som finns. Det krävs därför att man är aktiv för att lära sig dels hur saker och ting fungerar och dels att sälla bort en väldigt stor del irrelevanta svarsinlägg.

På Flashback är de flesta användare anonyma, men frågorna som ställs är inte mindre viktiga för det. Själva kärnfrågan i den tråd vi valt var: *Har du tappat din tro på grund av Flashback?*

Personen som skapat frågan är intresserad av att få del av andras syn på hur det förhåller sig. De som svarat blir ju en del i den interaktion som Giddens tar upp i det sociala spelet. Samt att man blir delaktig i en kultur där man känner igen varandra utifrån de olika markörer som i det här fallet blir språket, används.

Vandrar vi över till Bibelsajten där man numera enbart besvarar inskickade frågor. Tidigare hade man även ett forum men den togs bort då svaren och frågorna blev alltför ifrågasatta. Det man bör fundera på är om det främjar sajten som helhet att ta bort något som blev en bro mellan de som tror och de som söker.

De som söker sig till Bibelsajten möter ett annat upplägg när det gäller interaktionen. Eftersom man numera måste skicka in sin fråga och sedan vänta på svar. Även här blir det ett socialt samspel med en mindre interaktion än på Flashback, eftersom svaren där kan vara omedelbara. På Bibelsajten kan det vara lite svårare att urskilja de olika markörer som skapar samhörighet.

I Jämförelsen mellan sajterna, skall nämnas att det blir en mer tydlighet i tillhörigheten på Bibelsajten. Eftersom de som svarar tillhör kristenheten och därmed blir svaren givna med en större kunskapssyn. Dock ger Flashback ett bredare och kanske också mer långtgående tillhörighets känsla bland dem som söker eftersom responsen oftast är omedelbar.

128 4.3.2 Rapport om religionens framgång i skolan

129 Larsson, *Virtuell religion* (2002)

130 Giddens, *Sociologi* (1998), 42f

5.3.3 Sammanfattande slutdiskussion

Ungdomar har även i dagens samhälle ett behov av svar, vissa vill ha det direkt medan andra kan vänta. Vår analys visar på att ungdomar söker sig till olika sajter för olika svar. Då individen är intresserad av ett snabbt och kanske ytligt svar, söker den upp Flashback. Individen kan där få bekräftelse för något som den tycker tillsammans med andra. De kan påverkas av andra med en annan åsikt, vilken inte stämmer överens med deras egna.

Det intressanta i undersökningen är skillnaden då man är i eller utanför en grupp och hur samhället ser på fördelningen. Dessutom finner vi det intressant att man även kan förstärka eller försvaga sin tidigare ståndpunkt. Om flera i en grupp tycker likadant, kan de av samhället ses som stereotyper i den vardagliga miljön. På Internet kan de vara helt anonyma och diskutera sina åsikter via exempelvis inlägg på ett forum, utan att samhället i stort tar notis eller agerar mot deras synsätt.

Bibelsajten till skillnad från Flashback, arbetar med ett djup i svaren på frågorna de får av individer, vilka oftast har en koppling till religion och livsfrågor. Frågeställaren får dock vänta på sitt svar men det ses inte ett hinder. Individen kan vänta, det är en process som tar tid och mötesplatsen mellan skribent och talare är i nära relation till varandra. Frågeställaren ges även tillfälle till reflektion över det svar som ges.

Kulturella skillnader finns men genom ett omfattande svar och intresse från båda parter kan man befinna sig inom samma sociokulturella klimat och finna en röd tråd genom informationen.

Det blir en mer distanserad grupp och de kan finna varandra i den virtuella miljön. Den livsåskådning Bibelsajten riktar sig mot är via kristendomen en del av det svenska samhället och även skolans normer, genom kommunikation och intresse för fördjupning. Då individen inte finner svaret vid skolbänken, påverkas de att istället söka svaret där ute. De kan då kanske finna en identitet vilken bättre överensstämmer med de värderingar de har och därmed finna balans.

När individen är tillsammans i en grupp och delger varandra information, görs det inom den sociokulturella kontexten. Deras traditioner, historia, språk och vardagsnormer påverkar därför deras sätt att agera inför andra. De utvecklas till individer som handlar enligt normer vilka ger en identitet de kan dela med andra eller finna nya vägar. Genom dessa vägar kan individen möta andra med likasinnade åsikter.

6 Didaktisk reflektion

I vardagen i skolan möts självständiga individer. De är där för att lära och hela tiden möts individerna i omgivningen och i klassrummen. Tillsammans strävar de mot att nå nya kunskapsmål, där en samspelt i grupp är en nyckelfaktor till kunskapen. I Samhället finns det normer och värderingar och skolmiljön är delaktig i utbytesprocessen av kulturella och sociala egenskaper som förmedlas i språket. Individen kan ta tillvara på det genom att lyssna, skriva, diskutera med andra, läsa olika media, Internet eller se på TV.

I Ipo94 och Lpf94 lyfter samhället fram att identiteten är en del och förmedlas av den kultur som den befinner sig inom. Identiteten, lika lärandet är en del av det livslånga lärandet. Då individen är ung är det viktigt med en grupptillhörighet. Skolan är en del av processen där ungdomar möts i en social arena och utbyter kunskaper. Individen får genom skolan med sig samma värderingsgrunder som andra, det är i den sociala miljön som de kommer till sitt uttryck. Därför bör läraren ta tillvara på kunskapen och förmedla ett kunskapsdjup där individen kan ta tillvara på kunskapen vilket den kan använda i framtida situationer.

Forskningen som Oscarsson¹³¹ tog upp var att i grundskolan saknas mycket existentiella frågor, som berör elever i dess fortsatta utveckling. Då elever känner att de behöver mer information har de tagit nytta av att Internet växt fram och i dag har individen möjlighet att studera det myller av hemsidor eller annat material som för den är grundläggande i dess sökande. Lärare måste förstå och utnyttja forum och frågesajter i förmedlingen av kunskapen då de befinner sig i gruppen och kan ge deras syn på hur individen kan ta del av informationen på Internet, för att få ett starkare samband till identiteten.

De båda sajterna ger olika svar beroende på hur frågan formuleras och hur insatt man är i den religiösa kontexten. Flashback ger ofta ett snabbt svar, vilka kan svara upp mot de förväntningar som råder i det aktuella ögonblicket. Lärarna har till uppgift att vara kritisk till den information som finns samt hur man källkritiskt kan granska materialet för att utveckla lärandet.

Den sociala närvaron kan delas upp, då individen tar en viss roll i skolan och en annan roll då de är på Internet. Fördelen med Internet är att man kan ställa en fråga och inte delge vem man är. Ofta präglar svaret, om man väljer att delta i diskussionerna hur man ser på vissa kulturella normer genom språket. Det kulturella rastret, används dagligen då individer sorterar det som inträffat i möten med andra genom människors olika handlingar. Genom att reflektera i grupp och sträva mot framtida mål kan individen fylla på sin ryggsäck.

Lärarens uppgift är att ge eleverna verktyg för att hantera vardagen såväl i skolan som i hemmet, och låta dem väl förberedda möta samhället. Eleverna bör utsättas för diskussioner vilka möter deras livsåskådningar samt deras åsikter inom gränsen för elevens identitet. Genom att läraren skapar ett diskussionsforum i klassen antingen med hjälp av eleverna eller med ett axplock av livsåskådningar. Vilka är inlagda för att beröra individen i dess vardag. Syftet med uppgiften är att göra eleverna redo att möta vardagen i den virtuella världen. Där de aktivt kan delta om de vill på forum eller frågesajter för att komma vidare i det egna identitetssökandet. Tillsammans med gruppen kan de komma till insikt om att det finns individer med andra tankesätt än sina egna. Läraren kan skapa en miljö vilken ersätter det traditionella forumet och applicerar detta i den egna klassrumsmiljön. Där läraren agerar moderator och kan guida eleven till vad som är rätt och fel. Gruppen kan få förståelse för vilken etik som krävs då man använder ett forum och skriver inlägg och hur individen utvecklar sin religiösa identitet.

131 IPD-rapporter nr 2006:03, *Erfarande och synvänder* ”En artikelsamling om de samhällsorienterande ämnenas didaktik

7 Sammanfattning

Internet är ett stort globalt medium vilket täcker in de flesta religioner och livsåskådningar.

Individen kan söka sig efter religiösa kopplingar eller sammansatta existentiella frågor som berör religionen och vardagen. Där människan är en sökande individ, och Internet kan ge ökade möjligheter att hitta alternativ.

Syftet med uppsatsen är att se hur ungdomar kan använda sig av Internet som ett medium i sökandet efter sin religiösa identitet. I undersökningen används Göran Larssons och Mia Lövheims studier. Undersökningen är kvalitativ och metoderna är naturalistisk samt deltagande observation. Materialet består av primär- och sekundärdata vilka innebär både egna erfarenheter och insamlad information. Det är viktigt att informera elever om källkritik på Internet, eftersom vem som helst kan vara författare till vad som helst.

Studien avgränsar sig till Flashback och Bibelsajten vilka funnits med sedan minst ett decennium tillbaka.

Historien om Internet och dess uppkomst samt förståelsen bakom är inte naturligt för alla, vilket vi valt att ge en inblick i. Genom Internet uppstod behov då det fanns internetsidor vilka visade information och skapade intresse. Uppkomsten av webbcommunity blev därför en del av fortsättningen i hur Internet utvecklades och något mer än bara en sida med information.

Individen förväntas följa en struktur vilket finns i skolan men även i övriga samhället där normer och värderingar påverkar vardagen. Individen lär sig av mötet med andra och samspelar med omgivningen vilket kan ske i skolan och under fritiden.

Var än någon föds i världen kommer den att anpassas till miljö och normer som råder där den växer upp. I kontakten med andra uppstår värderingar och individen får reflektera vad som stämmer överens med ens kulturella värderingar. I skolan ser läraren till att ge individen budskap hur den skall bete sig i en situation vilket ligger tillgrund för framtida handlingssätt.

Språket ligger till grund i den konstruktiva kunskapssynen och de kulturella normerna, vilket är en viktig del av individens personlighet. Gruppen kommer in i individens liv och gynnar gruppen eller individen i den samtida processen. Den sociala konstruktionen där gruppen är en enhetlig pelare och samsas om sina beslut, vidareutvecklar individens identitet.

Två större sajter användes, de är stora webbcommunity där människor samlas för att samtala om vardagen eller det som för ögonblicket intresserar just dem.

Flashback är ett diskussionsforum, där individer kan ställa frågor eller delta i en *tråd*¹³². Bibelsajten utnyttjar ett medium där individen ställer frågor till medlemmar inom olika kristna samfund. Sajterna vänder sig till medlemmar vilka aktivt kan delta och ges även möjligheten att agera anonymt genom att använda ett användarnamn vilken då blir en synonym för individen. Individen kan fördjupa sig och känna tillhörighet tillsammans med andra likasinnade där de kan få en gruppgemenskap. I skolan fokuserar man ofta på de stora huvudreligionerna i religionsundervisningen då gruppens norm kräver detta. Individen som inte känner tillhörighet med gruppen får därför ett intresse att söka sig utanför skolans ramar.

Den kristna traditionen lever kvar och förmedlas via språket och styrdokumentet till skolan. Individer som inte delar skolans åsikter med sina egna söker sig vidare.

Dialogen är grunden i samspelet med andra där ett lärande äger rum och har rötterna i det sociokulturella perspektivet. Socialisationen formar individen till självständiga beslut och hur vi uppfattar oss själva gentemot omgivningen. Då utvecklas individens identitet genom att reflektera över situationen.

¹³² tråd menas att någon skapat ett diskussionsämne som andra kan svara på.

I den lärande miljön är det viktigt att eleven ges möjlighet att utforska inte bara sin egen livsåskådning utan även utmanas till att studera andras. I den didaktiska reflektionen finns ett förslag på möjligt upplägg i en undervisningssituation.

8 Referenser

8.1 Referenslitteratur

- Dysthe, Olga (2003) *Dialog, Samspel Och Lärande*. Förlag: Studentlitteratur.
- Evenshaug, Oddbjorn & Hallen, Dag (2005) *Barn och ungdomspsykologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Giddens, Anthony (1998) *Sociologi*. Studentlitteratur: Lund.
- Green, Jesper 69; Johansson, Sune (1994) *Cyberworld*. Förlag: Stockholm Alfabet.
- Hill, M. I M. Björk (red.) (2000) "Hästen står i stallet" - *men är det verkligen en häst?* Svenskläraryrkesförbundet årskrift 2000. Stockholm: Natur och Kultur.
- Korp, Helena (2003) *Kunskapsbedömning: hur, vad och varför*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.
- Larsson, Claes-Göran (2002) *Virtuell Religion: Globalisering Och Internet*. Förlag: Studentlitteratur.
- Larsson, Göran (2003) En antologi sammanställd av Larsson. *Talande tro, ungdomar, religion och identitet*. Lund: Studentlitteratur.
- Leth, Thurén (2000) *Källkritik för Internet*. Stockholm: Styrelsen för psykologiskt försvar.
- Lövheim, Mia, (2007) *Sökare i cyberspace: Ungdomar och religion i ett modernt mediasamhälle*. Cordia. (Verbum förlag AB) Stockholm.
- Nilsson, Björn (2005) *Samspel i grupp*. Förlag: Studentlitteratur.
- Orlenius, Kenneth (2003) *Värdegrunden - finns den?* Förlag: Runa.
- Pramling, I. Samuelsson, S. Sheridan (1999) *Lärandets grogrund*. Studentlitteratur, Lund.
- Stier, Jonas (2004) *Kulturmöten: en introduktion till interkulturella studier*. Förlag: Studentlitteratur.
- Säljö, Roger. (2000) *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma.
- Thurén, Torsten (1997) *Källkritik*.
- Wellros, Seija (1998) *Språk, kultur och social identitet*. Studentlitteratur, Lund.
- Davidsson, B. & Patel, R (2003). *Forskningsmetodikens grunder* (3. uppl). Lund: Studentlitteratur.

8.2 SOU och andra utredningar

SOU 1997:158. *Livslångt och livsvitt lärande*. Staffan Larsson

SOU 1999:63. *Det nya läraruppdraget*. Stockholm Utbildningsdepartementet

Severin R. Oscarsson Vilgot. mfl. En antologi sammanställd av Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborg universitet. 2006:03. *Erfarande och synvänder. En artikelsamling om de samhällsorienterade ämnernas didaktik*.

8.3 Styrdokument

Lpf 94 (1994) *Läroplan för de frivilliga skolformerna. Gymnasieskolan, Den kommunala vuxenutbildningen, Statens skolor för vuxna och Vuxenutbildningen för utvecklingsstörda* Stockholm: Utbildningsdepartementet och Fritzes, <http://www.skolverket.se/> (2008-04-30)

Lpo 94 (1994) *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet. Anpassad till att också omfatta förskoleklassen och fritidshemmet, 98* Stockholm: Utbildningsdepartementet och Fritzes, http://www.skolverket.se (2008-04-30)

Skolverket (2000) *Kursplaner och betygskriterier: kursplan för Samhällsorienterade ämnen* Stockholm: Skolverket, <http://www.skolverket.se/> (2008-04-30)

8.4 Internet

<http://www.startrek.com> (2008-05-20)

http://www.nordicom.gu.se/?portal=publ&main=info_publ2.php&ex=252 (2008-05-13)

http://www.cnri.reston.va.us/what_is_internet.html (2008-05-13)

<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=147&a=762245> (2008-05-13)

<http://www.flashback.se> (2008-05-19)

<http://www.flashback.info> (2008-05-19)

<http://www.skolverket.se> (2008-04-30)

<http://www.bibelsajten.nu> (2008-05-10)

<http://www.flashback.info/showthread.php?t=669397> (2008-05-24)

8.5 Bilder

Bild 1. En teoretisk översikt av hur Internet fungerar

Bild 2. Några på Internet vanligt förekommande smileys

Bild 3. Från Lunarstorm, ett exempel på hur en webbcommunity kan se

Bild 4. Flashbacks hemsida

Bild 5. Bibelsajtens hemsida